

valors

Any VI
Núm. 57
Febrer
2009
3 euros

valors.org

Pensar la vida

Viure s'ha convertit en una disbauxa permanent, segurament per evitar pensar en aquelles coses que ens angoixen, que ens fan mal ben endins. Viure amb criteri, amb sentit, amb plenitud, és avui l'autèntica transgressió.

ARTICLES DE JOAN PERA, FERRAN SÀEZ,
FRANCESC TORRALBA, MARIA MERCÈ COLLELL
I TONI DE LA TORRE

FOTO: Shiro Ruz

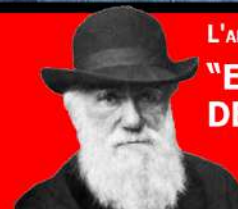

VALORANT L'ACTUALITAT

MARIA JOSÉ RECODER:
"DIR QUE BOLONYA
PRIVATITZA ÉS ABSURD"

ESCALA DE VALORS

"LA PARAULA 'DÉU'
EN OBAMA", DE
FRANCESC GRANÉ

L'ALTRA CARA DE LA CIÈNCIA

"EL MÈRIT
DE DARWIN"

DE LAIA
BASSAGANYAS

Tot just començar el dia ja pots
ajudar al Tercer Món
esmorzant amb productes de
Comerç Just:

cafè	galetes
mel	sucre
te	melmelades
confitures	xocolata
muesli	crema de cacau
reforçants	cacau en pols

i moltes altres coses a la
Xarxa de Comerç Just

Fundació Grup Tercer Món-Mataró

Centre de Cooperació i Solidaritat La Peixateria.

Carrer de Barcelona 50 (Mataró).

Tel./Fax 93.796.00.87.

Correu electrònic: botiga@gruftercermon-mataro.org

PASSANT REVISTA | Joan Salicrú

Oh, Europa, Europa...

Alguns es pregunten, davant les eleccions al Parlament Europeu del mes de juny, de què ens serveix als catalans estar a Europa. Aquestes veus, pertanyents a l'òrbita sobiranista, es posen les mans al cap quan constaten la impossibilitat de dirigir-se en català a totes les instàncies europees (en la majoria ja es pot fer) i d'altra banda es queixen de l'aprovació d'una directiva que, pensant en el mal ús que es fa del foc en indrets públics de països mediterranis, en limita l'ús d'una forma substancial, de manera que si el govern espanyol no adapta la norma els nostres correfocs podrien quedar en un llimb legal. Serien dues mostres de la incomprensió que Europa, que la Unió Europea, tindria amb el nostre país. No incloure el català a la proposta de Constitució Europea de 2005 -tot i que la seva presència només era possible si Espanya pressionava en aquest sentit- també ha estat un greuge considerable a afegir a aquesta colla d'arguments. La conclusió: Europa no ens estima.

Darrerament, s'està posant de moda doncs una actitud refractària envers les institucions europees i sovint també contra la mateixa idea d'Europa, de construir junts un somni comú. Recelem de qualsevol cosa que vingui de Brusel·les, sigui el Pla Bolonya universitari o sigui la directiva que permetia (no obligava) treballar 65 hores en casos extrems (no serà que això ja s'està fent, en alguns casos, i del que es tracta és de posar-los en la legalitat?). Europa ha deixat de ser el referent modern, atractiu, divertit, pacifista, ecologista... per esdevenir una mena de tieta remugaire, que dicta ordres a tort i a dret sense escoltar ningú. Fins i tots els nacionalistes que apostaven per «superar» Espanya anant directament a Europa cada cop en recelen més i ara creuen que la sortida de Catalunya és directament al món.

Som injustos amb Europa i la Unió Europea. Per començar podem repassar la quantitat de projectes que s'han pagat amb fons europeus a casa nostra des de 1986, els anomenats FEDER. A tall d'exemple, pel període 2007-2013 -el darrer any en què Espanya serà país receptor, després ens tocarà pagar perquè ja formem part dels rics de la família- l'estat espanyol rebrà 26.500 milions d'euros en aquest sentit (Catalunya no és de ni de les més beneficiades ni de les que menys).

En segon lloc podríem parlar de la seguretat, de la tranquil·litat, que significa estar a la Unió Europea. Jo no sé si, sense la creació de la Comunitat Europea del Carbó i l'ACER (CECA), després Comunitat Econòmica Europea (CEE) i finalment Unió Europea (UE), una nova confrontació militar al vell continent hauria estat imminent, però els fets canten i assenyalen que fa 64 anys que els europeus no ens barallem entre nosaltres. I històricament no ha estat així...

Més elements. Davant l'actual situació de crisi econòmica algú pensa que és operatiu que els 27 països de la Unió Europea pactin amb els altres gegants mundials -EUA, Xina, Rússia, Índia, Brasil...- un nou ordre econòmic? L'èxit d'aquesta difícil missió només es podrà tocar amb els dits si la Unió Europea -i nosaltres dins del vaixell- remem junts en una mateixa direcció. Tothom ho sap.

Un darrer apunt. Tan solidaris amb els altres pobles oprimits que som els catalans, fixem-nos en els kurds, la nació sense estat més gran del món. A Turquia, fins fa molt poc, parlar en kurd al carrer estava prohibit. Ara, el govern turc acaba de posar en marxa -vol quedar bé davant la Unió Europea per poder-hi entrar- un canal de la televisió pública en aquesta llengua. Vaja, potser convé obrir una mica la mirada abans de proclamar que, a la Unió Europea, als catalans no se'ns hi ha perdut res. ■

Joan Salicrú és codirector de 'Valors' / joansalicru.blogspot.com

“Europa ha deixat de ser el referent modern, atractiu, divertit, pacifista, ecologista... per esdevenir una mena de tieta remugaire”

valorant l'actualitat

"Dir que Bolonya privatitza la universitat és una crítica absurda"

L'Espai Europeu d'Educació Superior –Pla Bolonya– ha creat molta tensió a les universitats. Per què?

La tensió que s'ha viscut resulta estranya a la universitat, ja que té tots els mecanismes necessaris per discutir qualsevol tema, els estudiants tenen representació a tots els òrgans de govern i disposen de mitjans per exposar les seves propostes. Però hi ha hagut persones amb poca cultura democràtica que, en alguns centres, han impedit que els qui pensen que el procés de Bolonya és útil i beneficiós poguessin anar a classe. I encara entenc menys com hi ha col·lectius i mitjans de comunicació que prenen partit sistemàticament pels qui protesten i no s'escolten la majoria que vol seguir treballant amb normalitat.

Una de les crítiques del Pla Bolonya és que elititza l'ensenyament universitari.

En absolut. Els preus de les carreres a les universitats públiques no augmentaran. Els títols de Grau seguiran sent finalistes i permetran la incorporació al mercat de treball europeu, no només espanyol, sense necessitat de convalidar els estudis. L'accés a les carreres universitàries seguirà els mateixos procediments. Hi ha propostes de noves carreres universitàries, és a dir, més oferta per poder estudiar. Es diu que serà impossible compaginar estudis i treball, i tampoc no és cert.

S'ha criticat també que certs tipus de sectors (sigui professors o estudiants) es legitimen sols i parlen en nom d'un col·lectiu més ampli.

És inaudit és que determinats sectors de la premsa o de l'opinió pública atorguin la mateixa credibilitat al rector d'una universitat, que parla en nom de la institució que governa després d'haver passat per un procés electoral, que a un individu que s'autoproclama representant d'un col·lectiu. Malauradament, les accions de boicot a les classes, les ocupacions d'espais de les universitats, els actes intimidatoris

"Bolonya afavoreix la mobilitat dels alumnes perquè facilita reconeixement d'estudis a qualsevol universitat d'Europa"

CAPGRÓS

contra professors o estudiants, tenen més ressò mediàtic que el desig de les majories silencioses.

Sembla que el dilema públic/privat a la Universitat es posicioni cap als extrems. No hi pot haver una postura intermèdia?

La privatització de la universitat és una de les crítiques, absurdes, contra Bolonya. No conec cap empresa que vulgui comprar una Facultat. Fer transferència de coneixement de la universitat a la societat és fer partícips als conciutadans dels avenços científics que s'assoleixen a les universitats per millorar la qualitat de vida de les persones, tot el contrari de la privatització. Si obtenim mecenatges el que es fa és injectar diners privats al sector públic. I les empreses no imposen els seus objectius als plans d'estudis.

Cap a on ens porta Bolonya?

Els que defensem l'Espai Europeu creiem que la barreja cultural enriqueix, que la mobilitat incrementa les possibilitats de millora personal. La meua sensació és que l'altra sector està molt més ancorat en el sistema educatiu tradicional i no creu que l'intercanvi sigui un actiu. Bolonya vol afavorir la mobilitat i l'ocupabilitat dels estudiants, facilitant el reconeixement dels seus estudis a qualsevol altra universitat de l'espai europeu. Bolonya lluita per un ensenyament de qualitat que aposta per l'avaluació contínua i per millorar les competències que adquirirà l'estudiant. ■ T. RODÓN

Llegeix la versió íntegra a www.valors.org

PERFIL

Des d'aquest passat mes de gener, Maria José Recoder (Mataró, 1958) ocupa una de les vicerectories de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), la de Relacions Institucionals. Malgrat el seu nou càrrec segueix impartint docència a les Facultats de Ciències de la Comunicació i de Traducció i d'Interpretació. El seu currículum va estretament lligat a aquesta universitat: doctora en Ciències de la Informació per la UAB, és coordinadora del Campus Virtual de la UAB des de setembre 2001. També és Diplome d'Etudes Aprofundies de l'Ecole des Hautes en Scinces (EHESS) de París.

Herois

Les desgràcies atreuen. O, com a mínim, atreuen els periodistes: hi ha dies que, diaris, teles i ràdios, es limiten a transmetre males notícies, en lloc de notícies (a seques). Les males notícies, sobretot si són grans desgràcies, es prolonguen en el temps, descrivint-ne tots els punts de vista i aprofundint en qualsevol detall.

Després de l'11-S, alguns diaris dels Estats Units van elaborar durant setmanes petites biografies de cada una de les víctimes. Esqueles ampliades, amb foto i una petita lloança biogràfica. Aquí va haver-hi gent que va trobar-ho exagerat. Però després de l'11-M, els diaris espanyols van fer el mateix. El ritual s'ha anat repetint amb diverses tragèdies: la mort dels tripulants del Yak-42, els assassinats d'ETA, el Yak-42, l'accident de Barajas, etc.

Segurament, quan el 15 de gener es va saber que un avió de passatgers havia caigut al riu Hudson, hi va haver qui va preparar-se per començar a escriure obituaris. Però no va caldre. Si l'endemà de l'accident els diaris no van començar una sèrie de biografies sobre cada un dels 155 morts al Hudson és perquè Chesley B. Sullenberger va aconseguir fer un aterratge d'emergència al riu.

El dia 15, Chesley Burnett Sullenberger III, exsoldat de la Força Aèria dels Estats Units, antic treballador de la NASA i pilot de la companyia US Airways, va enlairar el vol 1549 de l'aeroport LaGuardia de Nova York amb destinació a Seattle. Quan duia pocs minuts a l'aire, un estol d'ocells va impactar contra el fusellatge i va danyar-ne els motors. Sullenberger va amagar sobre el riu Hudson mantenint sans i estalvis els passatgers i la tripulació.

Vint-i-quatre hores després, Chesley Sullenberger encara no havia obert la boca i ja no era el pilot Sullenberger, sinó l'heroi nacional Sullenberger. Havia rebut felicitacions del president sortint, George W. Bush, i de l'entrant, Barack Obama; de l'alcalde de Nova York, Michael Bloomberg; el Congrés proposava entregar-li la Medalla a l'Honor, l'ajuntament de Nova York volia donar-li la clau de la ciutat i més de 10.000 persones es declaraven admiradores seves al Facebook.

Andy Warhol creia que en el futur tothom seria famós durant quinze minuts. Almenys Sullenberger no ha hagut d'apuntar-se a cap Big Brother per a aconseguir-ho. S'ha limitat a fer bé la seva feina. ■

Ramon Radó és periodista / ramonrado@hotmail.com

"Vint-i-quatre hores després, Chesley Sullenberger encara no havia obert la boca i ja no era el pilot Sullenberger, sinó l'heroi nacional Sullenberger"

L'ACCIÓ | Eulàlia Tort

Hiper, post i súper

En quin món vivim? Què defineix el nostre segle? En quina etapa de la història ens trobem? Aquesta és una pregunta que ja fa anys filòsofs, sociòlegs i historiadors afronten amb més o menys èxit. Fent un repàs a l'extensa bibliografia, es constata que estem en un temps diferent a l'anterior, és a dir, diferent a la Modernitat. Però afirmar això dista molt d'assenyalar que hem inaugurat un temps nou. Per exemple, el sociòleg Anthony Giddens parla de modernitat radicalitzada o el filòsof Gilles Lipovestky parla d'hipermodernitat. Sembla que la opinió majoritària escolliria el terme de postmodernitat. Però, a què ens referim exactament? És bona l'anàlisi que planteja el monjo de Montserrat, Lluís Duch. Les tradicionals estructures d'acollida –família,

església, escola- deixen de fer les funcions que tradicionalment tenien assignades. La dictomia jo-món, la desestructuració familiar, l'impacte dels mitjans de comunicació i la pèrdua de valors sembla que serien detonants i conseqüència d'aquest hipertemps.

Però no seria just limitar-nos a enumerar els aspectes negatius. I és que mai tantes persones al món s'havien associat a alguna ONG o mai com avui hi havia hagut tanta tolerància i comunicació entre els homes de tot el planeta. I ara toca preguntar-nos: sóc hiper, post o supermoderna? ■

Eulàlia Tort és periodista
eulalia.tort@gmail.com

ESCALA DE VALORS | Francesc Grané

La paraula 'Déu' en Obama

La victòria i la presa de possessió d'Obama ha provocat, a casa nostra, tot un seguit de comentaris irònics, molestos per les múltiples referències a "Déu" i a la seva visió creient de la història. Joan Barril n'és una mostra, però el to era general, amb un substrat comú: quan es toca aquest tema, l'única opció és enriure-se'n. La frivolitat tan habitual de qui, sentint-se il·lustrat, considera que al·ludir a "Déu" és una forma d'infantilització.

En el discurs del 4 de març de 2007, commemoratiu a la marxa de Selma, on Luther King i tots els activistes van iniciar una marxa per la igualtat de drets, l'any 1965: "Voldria parlar de Moisès, Aaron i Josuè perquè em trobo en presència de molts Moisès. Avui ens trobem davant de gegants, persones que no només van lluitar pels afroamericans sinó pels Estats Units... que van suportar insults i turments i s'hi van dedicar en cos i ànima... Com Moisès, van desafiar al faraó, als prínceps, als poders que deien que alguns estaven a dalt i els altres a baix i que això seria sempre així (...). Gràcies a Déu, Ell ens va fer a la seva imatge i vam rebutjar la idea que estarem tota la nostra vida confinats a una condició d'inferioritat, que els nostres talents no poden expressar-se en la seva plenitud" (...) Josuè va dir, estic espantat! No sé si estaré a l'alçada del desafiament. El Senyor li va dir: la terra on posis el peu te la donaré. Ànim, sigues valent. És una oració per a un viatge. Una oració que va fer mantenir una dona en el seu seient quan el conductor de l'autobús li va dir que s'aixequés, una oració que va conduir nou nens a les portes de l'escola de Little Rock, una oració que va portar als nostres germans i germanes a creuar un pont, aquí mateix a Selma. Ànim, sigues valent".

La menció de la paraula Déu, en Obama, sempre fa referència al trencament d'un marc ideològic determinat, per un costat i, per un altre, a la superació de determinismes, fatalismes de la història, situacions que no poden canviar. És per això que parlar de "Déu" és parlar de transcendir la història present, caracteritzada per la manca de justícia. És cert, doncs, que "Déu" es refereix, en Obama, i en tants d'altres, en possessió de la veritat il·lustrada sancionada pel saber públic del moment, en una pràctica proactiva de superació de contextos personals i col·lectius històrics, una pràctica en la qual cadascú, el subjecte individual, pot entrar en comunió amb tota una força que ve del passat i ens projecte vers el futur. Per tant, que et plenifica, que et fa sentir part d'un tot ampli, còsmic i a l'hora humil, però amb potència il·limitada: "Segons les paraules de les Escripures, ha arribat el moment de deixar de costat els infantilismes. Ha arribat el moment de reafirmar l'esperit de fermesa: d'elegir la Nostra millor història; de portar cap endavant aquest do valuós, aquesta noble idea que ha passat de generació en generació: la promesa divina que tots som iguals, tots som lliures i tots mereixem l'oportunitat d'assolir la felicitat plena.(...) En reafirmar la grandesa de la nostra nació som conscients que la grandesa mai no és un regal, ha de guanyar-se. (...) El que se'ns demana ara és una nova era de responsabilitat. (...) Amb la vista posada en l'horitzó i la gràcia de Déu damunt nostre, portem aquell gran regal de la llibertat i l'entreguem a les generacions venideres. (...) Aquesta és la font de la nostra confiança: saber que Déu ens crida a donar forma a un destí incert". (Discurs de presa de possessió, 20 de gener de 2009).

Darrera la paraula Déu hi ha hagut concepcions del món i pràctiques de vida molt diferents, irreconciliables. Déu no és, per tant, una paraula que pugui ser entesa amb un únic significat, és segurament la més polisèmica. Sense anar més lluny, només cal recordar que la mort de Jesús de Natzaret es produeix "en nom de Déu". El judici de Jesús es fa a partir de diferents formes d'entendre el significat d'aquesta paraula. Cal recordar que al llarg de la història de les civilitzacions, la posició atea és francament minoritària. El debat, històricament parlant, no és si Déu existeix. El debat és què hi ha al darrera d'aquesta paraula: quines formes de vida pràctica se'n deriven.

No és només retòrica: és contingut. Obama ha captivat per la capacitat de generar esperança. La paraula "Déu" és el seu significant. Quelcom que no ha entès l'esquerra neofranquista de casa nostra, caracteritzada en dictar dogmes i doctrina, promoure prohibicions a través de reals decrets i, fins i tot, recolzar règims fonamentalistes islàmics. ■

F. Grané és professor de la URL, l'ISCR Martí Codolar i dirigeix Eulogos Media #grane@eulogosmedia.com

"Obama ha captivat per generar esperança. La paraula 'Déu' és el seu significant"

FÒRUM | Maria Teresa Llach

No saber on ets

El temps corre, hi ha coses urgents. Entra al pàrquing amb pressa, a recollir el cotxe. Planta segona. 2030, 2080, 2110... no hi és. Potser a la tercera. 3025, 3070... tampoc. El temps corre. Puja a la primera, res de res. Torna a la segona, passa i repassa, la majoria són vehicles grisos, com el seu...I just a l'altra punta, en un extrem impensable, se'l troba. Mentre, les busques del rellotge, impassibles, inconscients, segueixen rodant. És massa tard, s'ha perdut una oportunitat.

L'acompanyant, passiu –és un dir- més aviat silenciós, per a no angoixar el “cercador” neguitós, un cop recuperada la sortida, interiorment, estableix semblances, també en silenci, per no començar amb una paraula, qui sap si inoportuna, mentre el conductor es va calmant.

Estem en un món accelerat, sembla que només l'economia és la que es desaccelera per dir-ho eufemísticament i perdem l'*ore-mus*, quan fa temps que potser hem perdut l'oració. Tot se'n va en orris, fins i tot perilla la pròpia identitat. I és que difícilment sabem qui som si no sabem on som. Criatures històriques, tocant de peus a terra en un espai, que ens condiciona, de mil maneres, i en un temps que s'escola més depressa que no es diu. “No tenim temps”, és una expressió que gastem i desgastem a tort i a dret. I fem escarafalls del passat o el recordem nostàlgicament; i somiem en el futur fent ciència ficció o ens arraulim en un instant del present. Som també criatures relacionals. En els aparcaments momentanis i en els carrers de la vida no estem sols. És la nostra creu i la nostra sort. Sense els altres no seriem.

I em salten les preguntes, si més no, vàlides per a mi.

Com gestiono el temps? No el puc devorar, perquè acabem menjats per ell. El temps fa possible la nostra vida però no ens vol ni golafres ni desmenjats. És imprescindible aturar-se, re-

flexionar, assaborir, treure conclusions i, pel creient, pregar i veure a la llum de Déu. Del passat agrair el coneixement de les nostres arrels, la lliçó de l'experiència; del futur projectar sense absolutitzar, amb la brúixola a la mà que ens assenyali el nord, allò més definitiu que volem fer de la nostra vida, malgrat que els camins per arribar-hi siguin incerts.

¿Com em comporto amb els altres? Demanaria molt de temps i espai (que no tinc) treure'n l'aigua clara, que demana auto-transparència. No és una qüestió menor. Són absolutament personals la pregunta i la resposta. Personalment ens hi juguem la convivència familiar, laboral; l'amorosa, l'amistosa, l'espòrica. Tanmateix les conseqüències són d'abast social, de curt i de llarg abast, no queda racó del planeta on no arribin els efectes a voltes tràgics, a voltes humanitzadors, dels diferents estils de relació, entre les persones.

De sobte, les paraules, arrodonides, com el volant que té a les mans, arriben finalment: "Haig d'estar al cas, i posar un punt d'equilibri en el que faig". Sense haver-nos-ho dit potser hem arribat a la mateixa conclusió. Mentre abandonem la contaminació ambiental un sol de posta lentament s'acomia, i ens deixa la ment i el cor pacificats. ■

Maria Teresa Llach és germana Carmelita de la Caritat-Vedruna

"És imprescindible aturar-se, reflexionar, assaborir, treure conclusions i, pel creient, pregar i veure a la llum de Déu"

valors cada mes el pots trobar a...

A Mataró:

- Centre de Solidaritat La Peixateria.
- Llibreria Márquez (C/Argentona).
- Llibreria Márquez (Muralla Sant Llorenç).
- Llibreria Robafaves. (C/ Nou)
- Llibreria Mas (Pl. Cuba).
- Llibreria de l'Hospital de Mataró.

- Esglésies de Sant Josep, Santa Anna, Sant Pau, Sagrada Família, Montserrat, Esperança i Maria Auxiliadora.

A la resta del Maresme:

- Llibreria Proa. Premià de Mar.
- Església de Premià de Mar, Vilassar de Mar,

Vilassar de Dalt, Llaveneres i Caldes d'Estrac.

A Barcelona:

- Llibreria Claret (C/Roger de Llúria).
- Parròquia Sant Ramon Nonat.

A Solsona:

- Llibreria Pellicer.

LA PORTA OBERTA | Maria del Mar Galceran

Estimar és una decisió

En una entrevista recent d'avaluació amb una de les meves estudiants, li vaig preguntar què n'havia tret de la meva assignatura d'Educació moral, amb quina idea o tema es quedava. Em va respondre amb convenciment: "Quan vostè va dir que estimar és una decisió. Mai ningú m'ho havia dit abans i ho vaig trobar realment interessant."

D'entrada vaig quedar estorada per la concreció de la resposta i vaig pensar: "ves, amb quin comentari s'ha anat a fixar, aquesta! No sé pas fins a quin punt ha copsat la globalitat de l'assignatura". Però després vaig començar a pensar en què realment jo els havia intentat transmetre que les situacions que ens ajuden a madurar moralment, és a dir, les que ens permeten anar construint i modulant la nostra escala de valors tenint en compte cada vegada més el benestar dels altres, són, justament, les que ens generen crisis, desequilibris, trencaments, novetats... I probablement el meu comentari, sense pretendre-ho, li havia generat, si més no, una novetat, una certa interpel·lació. Vaig decidir posar-li una bona nota.

Més enllà de l'anècdota el fet em va conduir a pensar novament en la banalitat i frivolitat en què acostumem a utilitzar el terme "estimar". No deixa de sorprendre'm i també d'entristir-me la facilitat amb què els joves, i potser no tant joves, es diuen "t'estimo", sense gairebé conèixer-se o tractar-se. Tant sols cal entrar en algun Fotolog o Facebook per veure la proliferació de missatges en aquesta direcció entre gent que pràcticament no es coneix: "Tstimuuuu, *TEQUIEROMXO, GENTE ossquiiiero PORENCIMADETODO,...*". Em pregunto quines necessitats, desitjos o anhels no aconseguits s'amaguen al darrera....

En un dels fòrums de debat de l'assignatura de la qual l'alumna en qüestió va prendre el meu comentari, la majoria d'estudiants afirmaven que estimar era un sentiment, un sentiment d'amor, d'estima, d'afecte... algú d'ells deia: "Estimar és una paraula i un sentiment tan gran, que saber que algú té aquest sentiment per a tu és extraordinari".

Però desenganyem-nos, els sentiments són efimers, primaris i molt canviants. Són tremendament vulnerables, poden ser com una bafarada que, de la mateixa manera que arriba, se'n va i l'amor, l'amor sòlid, no pot recolzar-se únicament en un sentiment. Un dia vaig trobar una petita nota de diari enganxada a l'agenda d'un adolescent en què deia: "*No te engañes, el enamoramiento pasa. No dura siempre. Luego queda el cariño, la amistad y esas cosas*". *Y esas cosas...* l'amor, el compromís... que és el que realment perdura, pot créixer i fer-se fecund. Però enmig de les fragilitats en què vivim, la solidesa de l'amor és una amenaça a les nostres comoditats i egoismes.

L'amor, certament, pot partir d'una experiència que et trasbalsi, que t'impacti, la força dels sentiments. Però després hi ha d'haver un treball d'interiorització d'aquesta experiència per tal de fer-la perdurable i per tal de transformar-la en una dimensió de profunditat i solidesa que no s'esvaeixi amb el fum.

Estimar l'altre no té res d'idíl·lic. Sovint és feixuc i complicat. Estimar vol dir, sobretot, desitjar i "buscar" el bé de l'altre, vol dir "treballar" per al seu desenvolupament i realització. Fer tot el possible per tal que l'altre sigui feliç. Per això estimar és, sobretot, una decisió i una tasca fonamentalment creativa per a resoldre reptes, problemes, dificultats... davant les quals se'ns poden arribar a generar fins i tot sentiments contradictoris de rebuig, de decepció, de ràbia, frustració... Serem capaços d'estimar de veritat en la mesura que prenguem l'opció de redirigir els nostres sentiments cap a aquelles accions que ajudin a aconseguir un major benestar i felicitat d'aquells que ens envolten. En l'art de l'estimació, el camí correcte acostuma a ser justament el que ens resulta més costós de seguir. Com ens diu l'Evangeli "És estreta la porta i dur el camí que conduceix a la vida, i són pocs els qui el troben". Tant de bo que els nostres sentiments no ens arrossequin per camins equivocats. ■

"Estimar vol dir desitjar i 'buscar' el bé de l'altre, vol dir 'treballar' per al seu desenvolupament"

Maria del Mar Galceran és professora
margalceran@telefonica.net

CONTRAVALORS | Xavier Manté

I després d'aturar la guerra, què?

Aquests dies hem participat en les activitats i manifestacions d'Aturem la Guerra en un crit a favor de la pau entre dos pobles, el palestí i el jueu, que s'odien a mort i a favor de tants innocents infants i adults víctimes dels mals anomenats danys col·laterals. Entre els crits d'una manifestació és sempre difícil matisar tot el que un pensa sobre la complexitat del conflicte, però sempre cal cridar l'atenció pública de forma ostentosa per denunciar la gravetat dels fets que estan passant i manifestar la nostra solidaritat amb qui directament els pateixen. Van ser uns actes de solidaritat amb els agredits i amb les víctimes.

Cridar només que els jueus són uns assassins o que els palestins són uns terroristes, no portarà mai a la pau, sinó més aviat el contrari. La noia jove jueva Etty Hillesum, que va morir a la cambra de gas d'Auschwitz, va deixar escrit en el seu diari personal poc abans de ser executada, que n'hi havia prou que hi hagués un sol alemany bo, perquè no es pugui odiar a tot el poble alemany. Tot poble té dret a existir i no es pot negar aquest desig ni al poble palestí ni al poble jueu i, per postres, el destí dels condemnats a ser veïns. És un desafiament i un equilibri difícil el de conviure un al costat de l'altre i colze amb colze amb l'enemic i en pau. Es neces-

sitaran anys perquè sigui possible. Però ja des d'avui mateix s'ha de dir clarament que caldrà perdonar les barbaritats i les morts infamants que s'han causat els uns als altres i que tots hauran de renunciar part d'aquelles coses que avui consideren irrenunciables. I això només ho podrem veure si hi ha a cada costat líders capaços de desarmar l'odi d'un poble contra l'altre en comptes d'atiar-lo, de buscar punts de consens i no d'accentuar les lògiques diferències, de fer entendre de que cal renunciar a certs drets a favor d'uns valors més elevats. Quan la societat considerarà que el perdó, la renúncia, el respecte a la part de veritat que té l'adversari i no la força bruta, la violència i l'odi, són els únics valors que poden aportar la pau al Pròxim Orient. On trobar un Mandela que després d'estar empresonat durant 27 anys per terrorista, surti de la presó sense gens d'odi als blancs que l'havien torturat per liderar un govern de blancs i negres junts? On trobar un Gandhi que lluita contra els anglesos i assolix la independència de la Índia rebutjant qualsevol classe de violència? Sense moviments que promoguin aquests valors la pau definitiva estarà lluny. ■

Xavier Manté és enginyer
x.mante@telefonica.net

FORA D'ÒRBITA | Francesc Amat

Destrucció creadora

Des del punt de vista polític i econòmic, quines respostes són adequades davant l'actual crisi financera? Aquesta no és una pregunta fàcil però els ciutadans demanen amb raó un bon lideratge dels polítics. En qualsevol cas potser cal començar distingint el que no és convenient en temps difícils. Aquests últims dies la premsa ha anat plena de declaracions més o menys encertades de polítics. Sarkozy va dir bajanades grandiloqüents i buides de contingut com que calia "refundar el capitalisme". Mentre que el ministre Miguel Sebastián va afirmar generant força polèmica que seria bo prioritzar per poc que sigui possible el consum de productes espanyols. Des d'un altre punt de vista, a Catalunya, la visita del president del Parlament europeu va causar una petita polèmica perquè bona part de les declaracions dels polítics catalans van centrar-se en l'ús del català a Europa. És evident que les dues polèmiques no són el mateix, però sí que d'alguna manera són el reflex del que podria ser una temptació perillosa i una resposta massa fàcil i inadequada: el tancar-nos sobre nosaltres mateixos. Les declaracions de Sebastián són desafortunades i estan fora de lloc; el nacionalisme

econòmic no és gairebé mai una resposta intel·ligent. Ai de tots si tothom reaccionés de la mateixa manera! Per altra part, és imprescindible potenciar l'ús del català a Europa, però no amb por i victimisme, sinó com l'exigència lògica i sense complexos d'una nació cultural i econòmicament potent com és Catalunya —que a més a més ha de proposar i liderar projectes com l'Euroregió i la capitalitat del Mediterrani. Amb tot això vull dir que seria un pas enrere caure en el parany d'un cert proteccionisme econòmic o cultural mal entès. O més provocadorament encara; és en temps de crisi i recessió quan cal proclamar més que mai les virtuts de la interdependència. Sí, la interdependència econòmica i cultural com a font de riquesa i seguretat. Els cicles econòmics són inevitables però poden convertir-se en una oportunitat per canviar i assumir nous reptes. Òbviament la crisi econòmica va acompanyada de conseqüències molt negatives, com és la destrucció de llocs de treball. Però per posar-hi remei els líders polítics han de garantir la cohesió social però assegurar també el dinamisme econòmic i cultural. Només així el procés de "destrucció creadora" que definia Schumpeter com a propi del capitalisme serà a la vegada possible i desitjable. ■

Francesc Amat és economista i investigador
famat@mail.march.es / cesamat.blogspot.com

PARAULES MESTRES | Jordi Cussó

El de davant nostre

Estic al notari. Fa estona que espero per signar una papers; res important però si urgent. M'han citat a les dotze del migdia i no sé la raó però són 3/4 d'una i encara estic esperant. La sala és bonica, no massa luxosa, amb un bon vitrall amb vistes a Barcelona, amb la qual cosa tinc prou elements per entretenir-me. Per fi arriba el notari, porta cara d'estressat. Es disculpa pel retard -"no sempre podem preveure-ho tot", em diu-. Accepto les disculpes amb un somriure; a mi també em passa que quan quedes amb una persona no sempre pots endevinar l'hora que acabaràs aquella conversa i si has quedat amb una altra gent, l'hora en què podràs enllaçar una cosa amb l'altra.

"El seu DNI és"... el notari comença a llegir el document que hem de signar. De sobte sona el seu telèfon mòbil, em mira tot disculpant-se amb la mirada i respon la trucada. El miro una mica molest, però espero pacientment que acabi la conversa. "Era una demanda urgent", em diu aparentment avergonyit. Tornem a llegir el document, ens aturem per les preguntes que s'acostumen a fer en aquests casos, i una altre vegada sona el seu telèfon. Fa intenció de contestar i li demano, si us plau, que no ho faci. "No sé qui el truca, però jo m'he pres la molèstia de deixar-ho tot per venir fins aquí, fa més d'una hora que espero i en canvi, aquest senyor o senyora que truca no s'ha mogut del seu lloc, potser ni ha sortit de casa seva i vostè li dona preferència... que vol que li digui, no em sembla gaire correcta". Per dintre meu, penso, que a més em cobra bastants diners. Em mira un xic desconcertat però em fa cas, deixa el telèfon i torna a llegir. Ara, però, una mica més depressa que abans. Un cop acabada la lectura signem el document i sense massa protocol m'acomia demanant-me que m'espero un moment perquè em donin el document amb les correccions pertinents i la minuta. Se'n va i veig que torna a parlar per telèfon i no puc deixar de pensar que algú, a la notaria, encara haurà d'esperar una estona més. Confio que el retard que porten acumulat no sigui per les trucades exteriors que va contestant.

Em dona la sensació que en aquesta societat virtual en què vivim, acabem atenent als que no hi són i massa sovint deixem de banda als que hi són, els qui es troben al nostre davant. Els encontres amb les persones són dels moments més importants del dia, però masses vegades preferim els qui estan lluny, i deixem que irrompin momentàniament a la nostra vida. Com si el que m'ha de dir el de fora sempre fos millor que el que estic vivint amb la persona amb qui m'estic relacionant. No nego que hi ha trucades urgents que en alguns moments han de tenir preferència, però aquestes només esdevenen molt de tant en tant. No respondre una trucada és un gest d'atenció i delicadesa envers l'amic, el client o la persona que m'ha vingut a visitar. A l'escola haurem d'afegir una nova assignatura: saber fer un bon ús del telèfon mòbil. Donar criteris de com i quan utilitzar-lo, i no només de tipus econòmic, sinó de cara a saber valorar el que tinc al meu costat, i no donar sempre pas al que sense saber on és ni què fa a mi sempre em troba disponible.

Ens passarà com amb la solidaritat, que tothom és solidari amb la gent dels països més llunyans i no sap res del què li passa al veí del replà de l'escala. Ho sabem tot de la família de l'Obama i no coneixem la història dels nostres avis. Perquè el que ens queda lluny ens interessa molt, però ens compromet poc, i el que és a prop procuro que no m'interessi excessivament,, no sigui que després em comprometi massa.

Quines coses em passen pel cap pel fet d'anar al despatx d'un notari! Ara, pensant en demà, em començo a preocupar perquè he de d'anar a casa de l'otorrino. Qui sap què en sortirà! Déu hi faci més que nosaltres. ■

"A l'escola haurem d'afegir una nova assignatura: saber fer un bon ús del mòbil"

MONOGRÀFIC

Viure s'ha convertit en una disbauxa permanent, segurament per evitar pensar en aquelles coses que ens anguixen, que ens fan mal ben endins. Viure amb criteri, amb sentit, amb plenitud, és avui l'autèntica transgressió.

Pensar la vida

la

Punxar la bombolla de la banalitat

Francesc Torralba

Francesc Torralba és filòsof, teòleg i professor de la Universitat Ramon Llull. Ha publicat desenes de llibres, la majoria de les quals centrats en la temàtica dels valors. És autor de 'Cent valors per viure' i està publicant una biblioteca amb el seu nom dedicada al mateix tema. Torralba és col·laborador habitual de 'Valors'.

"La banalitat consisteix en atribuir valor al que no en té, en convertir en categoria el que és anecdòtic"

Hi ha una resistència a punxar la bombolla de la banalitat, però en determinats moments de la vida, la bombolla que flota per l'espai xoca contra un topall i explota. Aleshores, caiem al buit i, mentre caiem al buit, sentim esglai, un esglai que no es pot traduir amb paraules.

Els pensadors llatins en deien *horror vacui*. En la bombolla s'hi està bé. La saturem de paraules i d'activitats. Maldem perquè en ella hi hagi confort, edificuen castells de sorra i arribem a oblidar que la bombolla no és eterna. Creiem que és segura, impermeable a les contrarietats, a les adversitats. I de cop, explota.

La seriositat és assumir que tot passa. Tres poetes convergeixen en el mateix punt: Antonio Machado quan escriu: "*Lo nuestro es pasar*"; santa Teresa d'Àvila quan afirma: "*Todo se pasa*" i l'immens Jorge Manrique en els seus immortals versos: "*Como se pasa la vida, como se viene la muerte, tan callando*".

Aquesta és la veritat nua i crua que costa assumir, que introdueix seriositat en la vida i que desterrem fora de la bombolla: Tot és efímer, tot passa. Passo jo, passes tu, passa la vida. Assumir això és assumir la pròpia condició mortal, la fugacitat dels projectes que tanta suor ens fan rajar, la relativitat de les nostres sofrències individuals i col·lectives. Evitem pensar en què tot passa i ens instal·lem en la banalitat. En això consisteix la banalitat: en atribuir valor al que no en té, en convertir en categoria el que és anecdòtic, en creure que l'essencial són les menudeses de la vida.

Quan la mort toca de prop, la bombolla explota. Quan la malaltia arriba, la bombolla explota. Quan el sofriment xiscla, la bombolla explota. La seriositat és adonar-se d'aquesta relativitat del propi ésser. Només el qui és seriós, pot conrear el sentit de l'humor, perquè només ell, sap distingir entre el que és objecte de la riota i el que no. No es pot banalitzar el mal, ni el sofriment, ni la crueltat, ni el dolor, tampoc la mort pròpia; menys encara la dels éssers estimats.

Assumir la seriositat és atrevir-se a sortir de la bombolla i experimentar la caiguda lliure, és tenir la sensació de desemparament i de petitesa còsmica. Només aleshores, comença a activar-se el pensament lliure, la voluntat de crear i de forjar sentit. Aleshores, quan hom s'adona de què tot passa i de què ell també passarà, s'adona que això de viure no és una comèdia, ni un joc, no és un passatemps, ni un entreteniment. Viure es converteix en una tasca, en un exercici de llibertat, en l'única possibilitat d'afirmar-se en la història.

Punxar la bombolla és fer de la vida un projecte singular, una obra d'art. És prendre consciència del tresor que suposa existir, de la gràcia que significa ser-hi. Qui viu seriosament, esdevé un intolerant de l'estupidesa. Cerca allò essencial, busca la veritat, la bellesa, el bé i la unitat. Sap que el temps és un bé efímer, sap que el seu destí és deixar de ser i tot i així mira de bastir un sentit amb la seva vida. És aquesta presa de consciència del límit el vertader estímulo a la filosofia, la seva causa eficient.

La saturació de missatges, la multiplicació d'anècdotes tan estúpides com irrelevantes ocupen tots els racons de la bombolla. El silenci és desterrat, perquè el silenci és experiència de vertigen, suscita el pensament, permet que la seriositat aflori. La lentitud també és desterrada de la bombolla, perquè quan anem lents, ens adonem de les foteses que copen la vida quotidiana. La paraula dels savis és enterrada, perquè ens recorden, des de la tomba, que també nosaltres, els que ara anem tan acuitats, passarem i aprendre això dol.

La seriositat consisteix, paradoxalment, en saber prendre distància del món, sense caure en el cinisme; consisteix en desempallegar-se de les coses inútils i dels pensaments

(segueix a la pàgina 16)

EDITORIAL

Pensar la pròpia vida

El periodista, Jordi Cervera, escriu en el seu bloc: "La banalitat ens porta, la profunditat ens espanta". Aquest és un dels grans drames de la nostra societat: viure en la banalitat -sense criteri, sense sentit- ens resulta més fàcil que no pas viure amb consciència; no ens genera complicacions, no ens planteja noves preguntes ni ens apressa a buscar resposta a aquelles que ja ens hem formulat. La banalitat, com una taca d'oli, ha anat impregnant la societat: és present als mitjans, a la política, a la literatura... Fins i tot aquells temes de gran transcendència com la mort, el patiment, les injustícies o la violència es tracten sovint sense respecte i amb frivolitat.

Resulta evident que aprofundir -especialment pel que fa a nosaltres- ens espanta. Assimilem prendre's seriosament la vida a avoriment i creiem que si ens parem a reflexionar massa sobre l'existència aquesta passarà de llarg i no arribarem a gaudir-ne. És justament el contrari: cal aprofundir, viure amb criteri, pensar la vida... per poder gaudir de la pròpia existència. Viure amb profunditat, amb consciència, no significa exhibir en tot moment una posició hieràtica sinó encarar el dia a dia intentant comprendre com de valuosa n'és la vida i actuant en conseqüència, gaudint de cada moment.

La gresca, la broma, l'humor.. són necessaris, però amb límits i com a instruments per viure una vida amb sentit, recordant allò de què hi ha un temps per a cada cosa. La disbauxa no pot ser permanent, perquè la rauxa sense el seny no té cap sentit. El repte no és fàcil però només intentar-ho ja valdrà la pena. Ja ho deia el poema que "no hi ha camí sinó que es fa camí en caminar". ■

[Cal aprofundir, viure amb criteri, pensar la vida... justament per poder gaudir de la pròpia existència]

L'ORIGEN DELS MOTS | ANNA OLM

Siguem seriosos...

Serietat ve de la forma llatina *serietas*, *-atis*, i seriositat deriva del baix llatí *seriosus*, *-a*, *-um*, amb el mateix significat, perquè provenen del llatí clàssic *serius*, *-a*, *-um*. Serios apareix cap al 1400, amb el sufix *-ós* pres a imitació del francès *sérieux* i l'italià *serioso*.

Generalment, els escriptors de la Renaixença descarten seriesa i eviten *sèrio*, *sèria*, *sèriament*, castellanismes molt usats en el llenguatge parlat, tal com recull el diccionari català-valencià-balear. S'ha conservat el significat original de serios per qualificar una persona "que, en les seves accions i manera de procedir, dóna

importància a les coses, no obra a la lleugera, sense reflexió o sense coneixement, per riure-se'n o tractant d'enganyar"; fer referència al seu posat greu, sever, digne, que es fa respectar, o bé a un caràcter constant, "no lleuger ni voluble, no propici a la jocositat, a la frivolitat". També equival a "important, de consideració, que és per a preocupar-se'n, difícil de resoldre o d'evitar, perillós" i en el cas de la música, "no jocosa o bufa". I no ens prendrem res *en sèriu*, sinó seriosament, "d'una manera seriosa, amb serietat; no per riure, formalment; de debò, realment; de valent, forta-ment; greument, dignament". ■

Anna Olm és professora

estúpids, per centrar-se en allò que, de veres, és essencial. La seriositat és un viatge cap allò que fa que la vida mereixi la pena ser viscuda. La caiguda lliure desconcerta, perquè no hi ha agafadors, ni sabem, finalment, a on anirem a raure, però aquesta caiguda ens fa créixer i donar valor al fet de ser-hi.

La seriositat no està, certament, de moda. S'imposa la broma, la comèdia, el joc i la sortida aguda, però la seriositat tard, o d'hora, fa acte de presència en la vida. Arriba un dia que el comediant plora. Hi ha un moment en el qual hom s'adona que viure no és un joc, que és, més aviat, una aventura, perquè no té la mínima idea de com acabarà, de quan acabarà, ni de què pot esperar després del final.

La seriositat és el camí cap a l'experiència espiritual i la base de la recerca religiosa. La banalitat és incompatible amb la vida de l'esperit, però també fa impossible el lligam íntim amb l'Ésser invisible que se'ns manifesta en la més íntima de les interioritats. La banalitat és màscara, protecció, paternalisme pel poble, una immensa mentida piadosa que ja ens va bé per viure.

Com va mostrar lúcidament Søren Kierkegaard, la seriositat no és l'angoixa. Tampoc no és la desesperació. És descobrir el gust per allò essencial. La banalitat fa estúpid l'amor i fa ridícula la religió i el sexe. Quan una persona es troba en caiguda lliure, sense xarxa de seguretat, s'adona que la fe és l'antídote a la desesperació, que tot ésser humà necessita ser salvat.

Mentre som a la bombolla, xirois, dansant, traginant d'aquí cap allà i d'allà cap aquí, mots com *salvació*, *sentit*, *buidor*, *plenitud* són paraules estranyes, absurdes. La seriositat és saber prendre's a broma i saber-se mofar dels grans projectes utòpics que segle rere segle es desfan en el mar. Amb tot, la seriositat va lligada al compromís, a un compromís serè, sense arrogància, sabent que cada ésser humà és una petita anella en la gran cadena de la humanitat. Com deia Blaise Pascal, la grandesa de l'ésser humà rau en què

només ell, entre el conjunt de les criatures, sap que és petit. Molt petit.

Acceptació serena i agraïda: aquesta és la substància de la seriositat. Allí on hi ha amargor, encara no hi ha seriositat. Allí on hi ha ressentiment, encara no s'ha pouat en el que és essencial. La consciència de què tot passa genera una fraternitat que va més enllà del color de la pell i de les llengües. És una fraternitat essencial, que toca el moll de l'os. Allò que ens uneix a tots és que passem, que envellim i que morim. Allò que ens fa diferents és el *mode* de passar.

Ser seriós és buscar un mode de passar noble, que justifiqui el do que ha estat rebut. Aquesta recerca espiritual és pròpia de l'ésser humà, perquè només ell té la possibilitat de convertir la vida en tasca, en itinerari de llibertat. Ser seriós és experimentar el vertigen de les possibilitats i, enlloc de fer-se enrere, perquè altres decideixin; és tenir el coratge d'escollir, assumint el risc d'equivocar-se.

No hi ha vertadera llibertat, sense seriositat. El qui resta en la bombolla de la banalitat, viu la vida com un pur joc de preferències, però per esdevenir lliure cal sortir fora de la bombolla i experimentar la darrera soledat. ■

"La seriositat no està de moda. S'imposa la broma, la comèdia, el joc i la sortida aguda, però la seriositat tard, o d'hora, fa acte de presència"

Principi del plaer, principi de realitat

Maria Mercè Collell

En l'article *Els dos principis de funcionament mental* Freud formula que en el lloc més primigeni del psiquisme resideix el principi del plaer, segons el qual l'organisme busca satisfer les necessitats, viscudes com desplaents: quan un nadó té gana, plora, reclama l'aliment, i quan ha menjat el seu rostre mostra una expressió beatífica. Aquesta és una de les primeres experiències de satisfacció. En un inici, el petit subjecte té molt poca capacitat d'espera, mostra una exigència ferotge reclamant el menjar -molts adolescents recorden aquesta actitud en les seves demandes-. En el decurs de la criança es va desenvolupant el principi de realitat, el qual valora el que és possible de satisfer i el que no ho és. El principi de plaer és impel·lit pel desig, mentre que el de realitat, per les possibilitats reals de satisfer-lo. El principi de realitat s'anirà establint com una conseqüència de la interacció amb el món, representat pels qui tenen cura del bebè.

L'ésser humà neix molt indefens. Enfront de les necessitats, l'únic recurs de què disposa és el plor. Té necessitat de menjar, de les cures corporals, necessitat d'acaronament i d'acolliment, entre d'altres. El psiquisme s'anirà forjant recolzant-se en aquestes necessitats fisiològiques més imperioses. La mare, per més atenta i disposada que sigui, haurà de fer esperar a vegades el bebè perquè el menjar no és a punt. El nadó patirà una certa frustració, perquè allò que vol i necessita no se li dona immediatament. En l'espera, el bebè fantasieja que rep l'aliment, al·lucina experiències plaents anteriors i anticipa en certa manera la satisfacció. Aquest interval entre el que reclama i el que obté, permet desenvolupar els processos psíquics de: fantasia, pensament, memòria, atenció... qualitats importantíssimes per a la vida. Una certa frustració és imprescindible perquè el seu jo es pugui desenvolupar. Cal advertir que, si les privacions són moltes, enlloc d'incentivar el desenvolupament de funcions això les entorpeix i pot afavorir quadres psicopatològics greus.

El psiquisme tendeix a deslliurar-se del malestar, les

"La contrapartida de benestar és que l'excés de comoditats no prepara per afrontar les dificultats i ens afebleix"

necessitats reclamen ser satisfetes i l'estat de tensió, alleugerit. El principi del plaer actuarà tota la vida, però necessàriament s'ha d'articular al principi de realitat. Una vida saludable articula sense massa conflictes plaer i realitat. En les addiccions trobem una tirania de la satisfacció: la substància en qüestió, en un inici és enormement plaent, però després condueix el subjecte a l'autodestrucció.

Vivim en la societat anomenada del benestar. La vida actual no té res a veure amb la que tenien avis i pares, els quals van passar una guerra i una postguerra, situacions econòmicament i socialment molt difícils. La contrapartida del benestar és que l'excés de comoditats no prepara per afrontar les dificultats i ens afebleix. Socialment se'ns transmet la proclama "gaudeix", "sigues feliç"; són missatges en molts punts enverinats, darrere dels quals hi trobem publicitat de consum. Alhora, aquesta exigència pot contribuir a les depressions: si no s'aconsegueix ser feliç -condició a voltes entesa com un benestar constant i inesgotable- hom pot sentir-se fracassat.

En tots nosaltres hi ha necessitats primàries relacionades amb la conservació de la vida, però també cal que es desenvolupin un altre tipus de necessitats, les que es deriven de l'acompliment de projectes i de la realització d'expectatives. L'adult troba satisfacció després de treballar en alguna cosa que el motiva. El treball en si suposa un esforç, però el resultat proporciona un plaer més gran que satisfer les necessitats més primàries. Poder realitzar una tasca és quelcom que s'ha d'aprendre i aprendre comporta una dosi de disciplina i de renúncia. Poder tolerar aquesta part de malestar és imprescindible. Aquest aspecte no s'ha d'obviar, tant en l'àmbit familiar com en l'escolar. Per exemple, si una mare en acomiadar el nen a l'escola li diu: "Passa-t'ho bé", comprenem que la mare vulgui que el seu fill gaudeixi, però l'escola és un lloc d'aprendre i si

l'expectativa del nen és passar-s'ho bé, confonent l'escola amb una ludoteca, el més probable és que es "reboti" davant les indicacions del mestre. No és la meua intenció preconitzar "la letra con sangre entra", però posar-ho tot en el cistell del gaudi deixa fora altres aspectes necessaris.

Els fills ocupen un lloc privilegiat en la vida de cadascú; se'ls estima més que la pròpia vida, és la relació més fonda i permanent que podem establir. Una mare i un pare mai podran divorciar-se dels seus fills. Uns fills als qui se'ls vol oferir una situació millor que la que van tenir els mateixos pares. Sovint hi ha una sobreprotecció, entesa com un plus de protecció; es pretén evitar-los patiments. La sobreprotecció és una arma de doble tall perquè transmet el missatge de que no creiem "que se'n puguin sortir sols"; en el fons no confiem prou en les seves capacitats i recursos. Aquesta és una manera de perpetuar la infància en els fills i la paternitat protectora en els pares.

Actualment molts dels pares cedeixen a la majoria de demandes; mai hi havia hagut tants objectes lúdics a les llars. Sovint aquests mateixos pares recriminen als fills no valorar i cuidar suficientment el que tenen. Els humans només valoren allò que ha costat, el que ha estat difícil d'obtenir, allò que s'ha perdut o bé es pot perdre. Per apreciar cal pagar un preu. Quan tot ha estat massa fàcil, en el moment d'exigir responsabilitats, els fills protesten, fins i tot poden viure-ho com una injustícia, perquè se'ls ha fet creure que ho podien tot, que tenien dret a tenir el que demanaven i que el deure dels pares omnipotents era acontentar-los. A fi de prevenir aquest desagradable camí sense sortida, cal que els pares diguin no moltes vegades. Cal tolerar no ser meravellosos als ulls dels fills, aguantar les protestes, però estar convençuts que aquest és un bon camí de preparació per a la vida. ■

M. Mercè Collell
és psicòloga clínica
i psicoanalista

La televisió que no

Toni de la Torre

La televisió que no és banal. Sembla que sigui un concepte que no pugui ser. En aquest món en què vivim on les guerres tenen logotip i sintonia, en què un atemptat es pot explicar com si fos un espectacle, en què els periodistes es dediquen a perseguir els familiars de les víctimes (d'un accident d'avió, d'un assassinat, d'una violació, d'un genocidi...), quan podem veure cada dia per la televisió com la realitat és convertida en un circ, quan la reacció que proposen els nostres programes a l'aniquilació de Hamàs és votar amb un sí o amb un no a través d'un SMS... com puc intentar plantejar una televisió que no és banal? No és aquesta l'expressió màxima de la banalitat?

La banalitat a la televisió sempre ha existit, però darrerament ha atravesat els llindars del marc on havia estat tradicionalment confinada: l'entreteniment. Per distreure a l'audiència, per fer-la riure, la televisió ha caigut sovint en allò que és banal. En el nom de l'espectacle, com ho faria el domador d'un circ quan li demana al lleó que passi per l'aro. "Ja sé que no et ve de gust, ja sé que probablement la natura no et va fer perquè et dediquessis a saltar a través de cercles ardents, però això és el que el públic vol". "Mira com riuen, mira; mira les expressions plenes d'emoció, mira com puguen les audiències".

Quan més augmenta allò que és banal en un programa de televisió, més fàcil és de veure, més probable és que l'espectador s'ho empassi sense sentir-se incòmode. Si no hi ha res a mastegar, tot flueix gola endins com un puré. Els personatges que hi apareixen ja no són interessants; hem canviat els escriptors i els filòsofs pels aspirants a famosos i les senyorettes siliconades, l'humor amb el que ens entretenen ja no és enginyós ni té crítica al darrere, sinó relliscades absurdes i problemes de pronunciació; els programes educatius s'han convertit en un escarni públic de persones que volen aprendre (a ballar, a cantar, a triomfar) i són humiliats per un escamot de periodistes cruels. La dona barbuda és la cosa més normal del món comparada amb els vídeos del YouTube.

Però el pitjor de tot és que aquesta banalitat, aquest tot per l'audiència, ja fa un temps que ha sortit de la parcel·la de l'entreteniment per envair altres espais. L'informació a la televisió ja no té res a veure amb el rigor, l'objectivitat o la independència de les que parlava Ryszard Kapusziński (al cel sia, i sort que no ha hagut d'assistir a tot aquest procés de degradació ètica dels seus companys professionals). Els valors del vell periodisme han estat enterrats en un funeral gris d'un dia plujós, sense que ningú anés a donar-los el seu últim adéu. Quan van començar a destorbar al periodista que volia ser empresari -al periodista que només pensa en els guanys d'augmentar

ue no és banal

l'audiència- aquest els va amagar convenientment sota el llit, on no els pot veure ni recordar ningú.

Els valors necessiten un mínim de visibilitat per poder canviar el món que els envolta, per convertir-se en quelcom a aspirar, en un mirall on ens hi poguem reflectir i comprovar quina distància ens separa d'allò que volem ser. Si la banalitat és el valor per antonomàsia a la televisió, si es passeja pels canals com si allò fos casa seva, com podem esperar tenir una societat que no sigui banal? Una societat que busqui la transcendència, pensaments per cultivar-nos, créixer i ser millors?

L'argument habitual d'aquells que aboquen fems per les nostres pantalles és que el paper de la televisió no és canviar la societat, que la televisió no és res més que el mirall del que la societat vol. Ens volen fer caure en la trampa de posarse a pensar què és primer, l'ou o la gallina? La banalitat a la televisió o la banalitat a la vida real? Bé, aquest no és el debat. El debat és que tenim un mitjà molt potent, la televisió, que molts experts han assenyalat com una eina molt poderosa per crear models de conducta, i tenim una responsabilitat, la d'aquells qui dirigeixen els diversos canals, per no fer servir aquest mitjà a la babalà, de ser conscients de tots els fils que mou, de la influència que té en els espectadors, i de decidir no prostituir-la, per molts *quartos* que hi hagi en joc.

No és cert que els valors que veiem a la televisió sigui producte dels valors que imperen a la societat. Els valors que veiem a la televisió són responsabilitat d'aquells qui fan la televisió. I encara que el seu criteri estigui basat en el que creuen que agradarà als seus espectadors -i, per tant, els seus continguts es podrien fer servir per mesurar els valors dels mateixos- la

realitat és que sovint degraden aquests valors, baixen els límits en nom de l'audiència, per assegurar-se que capten l'atenció del públic. I així és com aquests límits cada vegada són més difosos, com cada cop ens impacten menys coses, com la informació ha acabat convertint-se en espectacle. I al lleó ja tant li fa si ha de saltar un aro o si ha de creuar una fusta cremant o saltar d'una liana a l'altra de la jungla.

Al poder que suposa poder crear televisió l'acompanya una responsabilitat. I és en el seu exercici que és possible la televisió que no és banal, com enuncitava utòpicament a l'inici d'aquest article. Cal recordar que el mitjà és intrínsecament neutre, que la televisió és com una copa de vidre i que el seu color depèn del líquid que li posem dins. És un mitjà de comunicació i, com a tal, els seus objectius poden ser tan elevats com vulguem. Tot depèn de què decidim comunicar, de quina és l'actitud amb la que ens hi afrontem.

La televisió sovint s'associa a la banalitat, però això no té perquè ser així. La televisió que no és banal és possible. El lleó no té perquè saltar a través del cercle. I en aquesta responsabilitat tots hi tenim un paper. El periodistes, evidentment, però també els espectadors. També és responsabilitat teva dir que no, canviar de canal o apagar el televisor quan el que ens ofereixen les emissores no està a l'alçada del que esperem d'elles. La banalitat a la televisió ha de rebre el nostre vist-i-plau com a espectadors perquè pugui existir. Fem un exercici de consciència i neguem-nos a acceptar qualsevol cosa. Pugem el llistó per exigir qualitat. Els valors que ens envolten poden ser aquells que nosaltres escollim, només cal la voluntat per treure'ls del taüt on els vam enterrar.■

"La banalitat a la televisió sempre ha existit, però darrerament ha atravesat els llindars del marc on havia estat confinada: l'entreteniment"

Carnestoltes 2009

Joan Pera

Arriba el carnestoltes... fem tantes transgressions com puguem!

Quan tot l'any estava estructurat segons les llunes, les feines del camp o les menestralies de ciutat...

Quan cada cosa tenia el seu temps i hi havia un temps per cada cosa...

Quan després del Nadal venia l'enterrament de la sardina i ens amenaçaven amb una quaresma penitent...

Quan el treball de cada dia era feixuc i es treballaven dotze, o divuit hores...

Quan el pa era escàs i la misèria molta...

Quan, durant tot l'any, el riure era estrany i les penes quotidianes...

Arribava el Carnestoltes i ens alegrava la vida, i ens feia oblidar la dura realitat de cada dia.

Això ha canviat.... I per bé.

No diré que no hi hagin casos puntuals, però en general, és viu més bé... i en tot cas, hi ha pas-tilletes que apaivaguen, amb molt bon

resultat, les preocupacions.

Doncs, bé, ara, que podríem viure amb més tranquil·litat, amb l'esperit més ample i un somriure als llavis... ara volen riure desafortadament tot l'any, tots els dies..i, si pot ser, les vint-i-quatre hores del dia!

Que no veieu que això no ens pot ser bo?

Ja pot venir el Carnestoltes!... Farem el mateix que fem cada cap de setmana (que ja no comença el dissabte si no el dijous, i, és clar, el dimecres a la nit ja es revetlla!) I si ja ho tenim cada setmana... l'hauré de fer més grossa!...Home si ja gaudim cada setmana, amb el Carnaval, encara més!...I la gent es diu: "Hem de fer alguna cosa que ens faci riure, que ens distregui i que allunyi els fantasmes que ens assetgen!!

Com si el riure i el gaudir, com més millor, solucioni o arregli els problemes que cadascú té plantejats!... No ens enganyem; s'acabarà el

Carnestoltes... s'acabarà la nit, vindrà el dia... i les coses encara estaran pitjor!

Encara no he vist mai, i mira que ja tinc anys, que cap festa desaforada, ni cap crítica esperpèntica i poc fonamentada, hagi solucionat mai res!

Però és igual! El cas sigui passar-t'ho bé que "només són quatre dies!"... I a esperar a repetir-ho el proper cap de setmana.. si és que aquella setmana has pogut fer res.

A mi, aquestes exageracions de passar-t'ho tant bé com puguis i fer les transgressions més grosses que puguis, em fa pensar en la enorme diferència que hi ha entre el riure i el somriure.

Sí, que és bo, riure!... I ens convé i és saludable, en certa mesura.

Jo, sóc un professional d'això i, tota la vida, he procurat que el meu públic s'ho passi el més bé possible... però, m'espanto, quan sento la gent que diu:

-M'he mort de riure!... Reia tant que em petava

el cul!... Tinc mal de panxa de tant que he rigut... Plorava...plorava de tant de riure!... Em feia mal la mandíbula!

Ja ho veus que allò no els hi ha de ser bo!

En canvi el somriure, és un regal que ens podem fer mútuament, sense cap esforç, i que demostra tant per qui el rep o com per qui el dóna, una actitud feliç, complaent i equilibrada davant la vida!

Potser no caldria un Carnestoltes si tots tinguéssim una mica més de pau, de seguretat i d'equilibri, i sabéssim transmetre-ho, senzillament, als altres.

El riure és un accident. Divertit, espontani i que dura poquet... però un accident!

El somriure és una actitud alegre, davant la vida.

Trieu.

Celebrem els Carnestoltes i passem-s'ho bé... però de tal manera que el somriure el tinguem als llavis, la resta de l'any... o millor; per tota la vida! ■

"Potser no caldria un Carnestoltes si tots tinguéssim una mica més de pau, de seguretat i d'equilibri, i sabéssim transmetre-ho"

El Carnestoltes postmodern: la disfressa d'un

Ferran Sáez Mateu

Arriba Carnestoltes i, com és costum, toca fer una mica el ximplet. Fer el ximplet de tant en tant, compartir una estona de distesa alegria amb els amics, és una de les coses més agradables i segurament més sanes que es poden fer en aquesta vida. Una altra cosa és fer el ximplet per decret, gairebé per obligació, com passa en la majoria de centres educatius de Catalunya, on al Carnestoltes se li atorga una importància semblant a l'assignatura de matemàtiques. Té sentit avui, tot això?. Fa molts i molts anys, es tractava de contrastar el rigor de la Quaresma amb la disbauxa d'uns dies que -per dir-ho d'alguna manera- no constaven en acta. Què ha passat?. Es tracta potser d'un simple canvi de costums?. No, la cosa és més complicada; i és justament aquí on ens endinsem en l'esfera axiològica. Hi ha valors que van tenir un sentit en el si de la mentalitat premoderna, uns altres que van fructificar durant la modernitat i uns altres que han ecllosionat en plena postmodernitat. La persistència clarament absurda del Carnestoltes -una manifestació cultural premoderna- demostra fins a quin punt no som prou conscients de la importància dels valors que ens envolten.

L'anomalia axiològica que comentem té una arrel antropològica, però. L'any 1983 l'editorial Fayard va publicar un interessantíssim assaig del professor Jacques Heers que duia per títol *Fêtes des fous et Carnavals* ("Festes dels bojos i Carnestoltes"). Heers tractava algunes de les manifestacions socials i culturals més estranyes i en aparença incomprensibles de l'Edat Mitjana, tot provant de fer-ne aflorar el significat profund. En gairebé totes hi havia una cosa en comú: una inversió grotesca dels rols socials, de caràcter efímer, que justament servia per refermar-los. El camperol es vestia de bisbe

"La persistència absurda del Carnestoltes demostra que no som prou conscients dels valors que ens envolten"

i feia veure que parlava en llatí, mentre el clergue s'emborratxava i deia obscenitats per les tavernes. L'ase era coronat rei i el senyor feudal vestia parracs. Perfectament limitades en el temps, aquestes insòlites activitats no només eren tolerades pel poder civil i eclesiàstic, sinó que, de fet, eren impulsades i organitzades per aquests. La funció? Es tractava de subratllar el caràcter "natural" dels rols socials a còpia d'establir un parèntesi suposadament anòmal o aberrant. Cadascú tenia un lloc, i aquest lloc era intocable. Això és tot just el que subratllava el Carnestoltes, entès com a «parèntesi». El costum és, doncs, premodern i ultraconservador: una autèntica legitimació del poder il·limitat del senyor feudal o del *pater familias* romà. D'aquest fet n'hem perdut la perspectiva, evidentment. Per això convé recuperar-la tot ubicant la puixança o la decadència de determinats valors en el seu context.

La següent taula va sorgir d'un estudi auspiciat per l'Observatori dels Valors de la Fundació Lluís Carulla. Pensem que si se la llegeixen amb atenció, entendran que el Carnestoltes no és altra cosa que la disfressa d'una disfressa. Jugar a valors premoderns en plena postmodernitat no és exactament perillós. Més aviat és estúpid. ■

Ferran Sáez és filòsof, escriptor i professor de la Universitat Ramon Llull

ssa d'una disfressa

Valors premoderns	Valors moderns	Valors postmoderns
L'absolut	La totalitat	La relativitat
L'homogeneïtat	La uniformitat	La diversitat
El mite	La teoria	El relat fragmentari
Eloqüència	Demostració	Argumentació
Dogma	Veritat	Versemlança
Rígid	Sòlid	Líquid
L'oralitat	L'escriptura	La imatge
La consigna	El lema	L' <i>slogan</i>
El símbol	El signe	La marca
La duresa	<i>La fermesa</i>	La flexibilitat
El sofriment	<i>L'esforç</i>	El plaer
El destí	El projecte	L'atzar
El passat	El futur	El present
L'ordre coercitiu	L'ordre consensuat	El desordre creatiu
La llei natural	La llei positiva	La norma deliberada
L'aristocràcia	La meritocràcia	L'igualitarisme
El reialme	L'Estat-nació	La comunitat cultural
El clan familiar	La família nuclear	La parella
El <i>pater familias</i>	L'adult responsable	L'adolescent
El súbdit	El ciutadà	L'opinió pública
La fabulació	La representació	La <i>performance</i>
La conservació	La construcció	La deconstrucció
El pacte	L'acord	La confluència
El <i>tractatus</i>	L'assaig	El manual d'autoajuda
Identitat religiosa	Identitat nacional	Identitat difusa
La saviesa	La intel·ligència	L'emoció

MÚSICA | MARIA SALICRÚ-MALTAS

La música que va al cor

El fet de viure la música amb serietat i sentit no és un fet gaire comú en la nostra societat. Tan sols un petit nombre de músics i oïents són capaços de viure aquest art amb autèntica profunditat. La majoria d'intèrprets expressen els seus anhels de manera deshinibida a través de cançons d'estil poprock de ritme lleuger, instruments electrificats i lletres amb poc missatge. En el cas dels oïents, succeeix el mateix: la majoria prefereix escoltar la música per ballar i divertir-se mentre que només una minoria l'escolta amb serietat. I considerem en canvi que tan sols en aquest cas la música és capaç d'impactar fortament en els sentiments més profunds de les persones i així alterar el seu estat. En la majoria de casos, a-questa alteració és positiva i transmet satisfacció.

Tenim diferents exemples de compositors que viuen la música en serietat i que intenten transmetre-la, com els o les religioses que es dediquen a la composició o interpretació musical. Un ritme lent i un timbre gens estrident seran els aliats perfectes per aconseguir-ho. Aquestes persones estudien al mil·límetre les paraules i melodies que componen perquè la connexió amb Déu sigui

"Tan sols l'escolta atenta d'una música és capaç d'impactar fortament en la personalitat de l'oient"

Jordi Savall.

pura harmonia. Pensem amb la serietat dels monjos budistes del Tibet mentre canten, amb els de Taizé o amb

qualsevol dels muetzins que criden a l'oració des d'un minaret. És en aquest moment que la música es transforma amb pregària. Sens dubte, les melodies religioses són sinònim de recolliment i reflexió perquè estan basades en la serietat, en la voluntat de transcendir, d'anar més enllà.

Un altre exemple d'aprofundiment en el camp musical són els músics investigadors, sobretot aquells que es dediquen a interpretar música d'altres èpoques i cultures. El musicòleg Jordi Savall destaca a casa nostra en aquest aspecte. Per reconstruir la música del passat, cal serietat i un treball minuciós. Després, davant del públic, cal submergir-se en el context de l'època per intentar transmetre els sentiments que es vivien llavors. Per aconseguir-ho, només cal que aquella música tingui un gran sentit per l'intèrpret. ■

Maria Salicrú-Maltas
és etnomusicòloga /
maria.salicru@cllicenciats.cat

per saber-ne més

- ◆ PARDO, José Luis. *La banalidad*. Ed. Anagrama. Barcelona, 1989.
- ◆ VALERIO-HOLGUÍN, Fernando. *Banalidad posmoderna: ensayos sobre identidad cultural latinoamericana*. Editora Universitaria, Universidad Autónoma de Santo Domingo, 2006.
- ◆ BILBENY, Norbert. *El idiota moral: la banalidad del mal en el siglo XX*. Editorial Anagrama. Barcelona, 1995.
- ◆ DEAGLIO, Enrico. *La banalidad del bien*. Editorial Herder. Barcelona, 1997.
- ◆ LITTELL, Jonathan. *Les Bienveillantes*. París, 2006.
- ◆ COPPOLA, Sophia. *Antonietta*. Estats Units, 2007. 123 min.

CINEMA | JUDITH VIVES

Una mirada centenària

Manoel de Oliveira acaba de complir cent anys i continua en actiu, fent cinema. Fins als 65 anys el director portuguès només va fer tres pel·lícules, però des de llavors n'ha rodat més de quaranta. El seu cinema, allunyat dels efectes especials, de l'exhibició gratuïta dels sentiments, dels diàlegs ficticis i superficials, comunica la saviesa privilegiada d'una mirada centenària, que va créixer amb el cinema mut i que avui en dia fa ci-

Qualitat

Ve l'estiu amb tardes llargues,
 algun xàfec provoca bassiols
 que emmirallen els núvols encaçant-se.
 En el vèrtex del cor, estels encesos,
 amalgama de bondat i plaer,
 desig inquiet del pur diamant
 rar, brillant, únic,
 d'exaltació de la qualitat humana,
 capaç, fins i tot,
 d'assumir la ciència
 del dolor del món.

COMENTARI

No tot ha de ser bondat i plaer -i que no faltin-, també hem d'albergar un sentiment de compassió pels homes i deixar-nos guanyar per una inquietud seriosa de qualitat humana profunda. Ho vull dir amb aquest breu poema. ■

**Albert Pera és poeta
 i col·laborador de 'Valors'**

les frases

"Quan palpes la proximitat de la mort, mires cap al teu interior i només trobes banalitat, perquè els vius, comparats amb els morts, resulten insuportablement banals". **Miquel Delibes, escriptor**

"Les tragèdies dels altres sempre són d'una banalitat exasperant". Oscar Wilde, escriptor.

"Atrapats en la banalitat rebaixem la nostra condició de ciutadans i ens convertim en mesells". Agustí Pons.

"La banalitat ens porta, la profunditat ens espanta". Jordi Cervera, periodista.

"En un jardí de la banalitat només hi poden néixer flors enverinades?". Àurea Bellera, artista visual.

nema amb càmeres digitals, que se'n riu dels problemes de tots els que venen darrera seu i que reconeix com ningú el regal de la memòria. Les seves pel·lícules -*El convento, Una película hablada, El valle de Abraham, La caja...*- desprenen lucidesa en la seva senzillesa infinita. Diu Manoel de Oliveira que el cinema és la interpretació que cadascú té de la vida. La seva interpretació és senzilla, però profunda. En cent anys, ha après que l'edat torna l'amor més espiritual i que la felicitat s'acaba concentrant en el record, que la vida és acció, que la prudència és saviesa, i que la genialitat radica en saber sortir del sistema... Tots aquests principis defineixen l'è-

"En cent anys, ha après que l'edat torna l'amor més espiritual i que la felicitat es concentra en el record"

tica d'un creador centenari que ha entès el cinema com la temptativa d'expressar una forma de pensar i de plasmar una forma de viure, una vida, honesta. ■

**Judith Vives és periodista
 especialitzada en cinema
espaisidor.blogspot.com**

Triple cita de 'Valors'

- **ABRIL:** Actes en homenatge a Pere Casaldàliga a Mataró.
- **MAIG:** II Jornada Valors i Compromís: Laia de Ahumada, Lluís Duch, Antoni Puigverd i Margarita Rivière.
- **JUNY:** Sopar-Debat amb Teresa Forcades sobre el plaer.

Mataró acollirà, del 3 al 29 d'abril, un seguit d'actes en homenatge a Pere Casaldàliga, el bisbe català que des de 1968 viu a Saô Felix da Araguaia, a la zona del Mato Grosso, a Brasil, posant en pràctica els ensenyaments evangèlics en aquestes comunitats tant depauperades. L'associació cultural Valors és una de les entitats convocants d'aquests actes, junt amb Justícia i Pau del Maresme i Primavera per la Pau, que consistiran en la reestrena de la *Cantata de la terra sense mal* a càrrec del cor mataroní, la presentació d'un llibre sobre el claretià català i una exposició fotogràfica que repassa la seva trajectòria. A més, el número d'abril de *Valors* el protagonitzarà el propi Casaldàliga, en un monogràfic dedicat a la solidesa dels valors, ara que s'ha posat de moda parlar dels "valors líquids" de Baumann.

No és la única activitat on participa *Valors* que es prepara per les properes setmanes. El dissabte 23 de maig tindrà lloc a la Sala Cabañes de Mataró la II Jornada Valors i Compromís, que protagonitzaran quatre persones de reconegut prestigi: el monjo de Montserrat Lluís Duch, el filòsof i escriptor Antoni Puigverd i les escriptores Margarita Rivière i Laia de Ahumada. La jornada es planteja com una trobada de totes les persones interessades en l'àmbit dels valors i en aquesta ocasió es dedicarà a parlar del valor de la interioritat, de la necessitat de cultivar el nostre espai interior per a poder actuar externament d'una manera més profunda, més pensada. L'any passat, a la I Jornada, ens van acompanyar Jordi Pujol, Francesc Torralba, Begoña Román i Toni Comín (podeu descarregar-vos part de l'acte en àudio i vídeo a www.valors.org).

Teresa Forcades parlarà del plaer al Sopar debat d'aquest any

Finalment, la monja benedictina Teresa Forcades protagonitzarà el 27 de juny, dissabte, una nova edició del Sopar Debat que tradicionalment convoquen diverses entitats de la ciutat a finals de curs. En aquesta ocasió a la cita s'hi sumen l'associació cultural Valors, Justícia i Pau del Maresme, Acció Catòlica Obrera, Cristianisme Segle XXI i el Grup Tercer Món Mataró. Forcades parlarà d'una temàtica que ens ha semblat interessant -i molt poc habitual- de tractar en una trobada d'aquestes característiques: el plaer. Forcades, que participarà a l'acte molt pocs dies després de tornar d'una llarga estada a Alemanya, creu que aquest és un tema "excessivament reflexionat en certs àmbits", per exemple la literatura, i "excessivament poc reflexionat en altres", com la teologia o l'ètica. Forcades, a més, protagonitzarà el número de *Valors* del mes de juliol/agost, dedicat a aquesta qüestió. ■

Més informació dels actes a redaccio@valors.org o trucant al 646.474.452.

Pere Casaldàliga.

Lluís Duch.

Margarita Rivière.

Laia de Ahumada.

Antoni Puigverd.

Teresa Forcades.

Cusachs i la matèria

Mataró acull una antològica de l'escultor Manuel Cusachs amb motiu del 75 aniversari del seu neixement a la ciutat. Majoritàriament, la mostra recull algunes peces de cada una de les seves etapes, acompanyades d'alguns dibuixos i una curiosa taula amb les llibretes d'apunts. Paral·lelament, una petita exposició de retrats familiars ho complementa en un altre espai, en una invitació, també, a redescobrir les es-cultures públiques que hi ha en uns quants racons de la ciutat.

Cusachs s'ho mereix. I els mataronins també. És un dels noms més rellevants de l'escultura catalana actual, gaudeix d'un gran reconeixement i ha assolit un molt bon nivell de creativitat, bo i les constants que han presidit, des del principi, la seva obra. Això és el primer que podem veure en aquesta exposició.

Hi ha pocs escultors, al món. El procés per a l'escultura és lent i car, i les seves sortides al mercat no són ni de bon tros comparables amb altres disciplines artístiques. L'escultura, doncs, és per a caràcters lluitadors. Cusachs, que es mou amb una cadira de rodes, és essencialment un lluitador. Ho és per temptar la mobilitat (només cal que us expliqui com treballa al seu taller les peces grans). Ho és fidel al seu país i al projecte quasi noucentista de fer-lo el millor del món, el més culte i lliure. Ho és també a la recerca del llenguatge artístic, mai encasellat, sempre en evolució, sempre a la recerca, sempre a prop de la forma essencial i sempre sabent-se'n tan lluny.

I ho és, sobretot, perquè un escultor com Cusachs lluita per descobrir, en la matèria, la forma, la bellesa amagada, arrelada, habitada a les entranyes de la matèria però que se'n vol desprendre. No és exactament que lluiti *contra* el granit, les lleis del metall fos, del fang, del guix o de la fusta. Més aviat, la matèria i la seva duresa, *els límits d'allò real* i de la natura, li fan respecte. Un respecte, però, que no passa per la distància sinó per al seu ús; tampoc, però, des d'una posició utilitarista sinó gairebé d'amor per la matèria i les seves possibilitats. La matèria al servei de l'home o, millor dit, a favor de la idea de l'home, com l'alè sobre Adam. Arrelat a ella, sorgit d'ella, però sempre fugint-ne del seu esdevenidor erm, callat, inactiu, mort. Conscient que més enlla d'ella, sempre hi ha vida. Aquestes són les lliçons *postmaterialistes* de Cusachs. ■

"Un escultor com Cusachs lluita per descobrir, en la matèria, la forma, la bellesa amagada, arrelada, habitada a les entranyes de la matèria"

la fitxa

Les exposicions *Manuel Cusachs, una vida d'escultor* i *Manuel Cusachs, interiors familiars*, seran obertes fins el 22 de febrer al Museu de Mataró (Carreró 17) i a Ca l'Arenas (C. Argentona 64), a Mataró.

Ramon Bassas escriu regularment sobre art al seu bloc ramonbassas.blogspot.com

Educació optimista

L'autor ofereix una imatge nítida de l'estat de l'educació obligatòria a Catalunya, presentant com a valors i contravalors els temes que l'afecten, i advocant per un optimisme moralment compromès. Hi desfilen, entre altres, el progressisme pedagògic, l'esforç i l'entreteniment, la desesperança i l'*escepticisme com a negació de la pedagogia*, l'activisme constructivista, la inflació d'opinions i la frivolitat que hi sovinteja (*opinionitis*), els informes internacionals, la *beateria de l'equitat*, la frustració i la confiança social en l'escola, *l'educació en la responsabilitat*, una moral *fashion* versus moral del sentit comú, la selecció del professorat i la seva avaluació, les bones pràctiques i les competències (amb èmfasi en la lingüística), l'escola com a *Titanic* i la tradició de l'escola francesa amb valors públics —republicans— (cursives de l'autor), la informació-formació-coneixement, l'educació en la societat líquida, la naixença i la immigració al món digital, l'increment de diagnòstics d'hiperactivitat (TDAH), etc.

La fortalesa del discurs rau en que ofereix bones raons, sustentades en valors i desgranades serenament amb la saviesa de qui assumeix que, ben igual que en ciència o en art, en educació és difícil i infreqüent proposar res d'autènticament nou i seriós. Al costat d'autoritats en pedagogia o polítiques potser no prou expertes —atès

l'excés de lleis orgàniques i de normes, una debilitat reconeguda del sistema escolar— es retraten sense acarnissament i amb un xic d'humor la simplificació o la ximpleria de certs tòpics socials, dels comportaments d'algunes famílies, de les teories pedagògiques elevades a dogma *ideològitzat*, de segons quins posicionaments d'associacions de pares, de professorat, i de sindicats, etc. En uns i altres cassos l'autor destria els valors sòlids dels excessos i actuacions que, per destructius, manquen del seny i de la responsabilitat escaients en educació. *L'escola contra el món* mostra d'on ve l'amenaça i, alhora, ofereix una excel·lent oportunitat a l'Administració, al món polític, a la premsa, al comú de la societat, i al professorat perquè sumint complicitats positives i endrecin l'ensenyament. ■

la fitxa

LURI, Gregorio. *L'escola contra el món. L'optimisme és possible* (La Campana). Col·lecció obertures, n 23. Barcelona, 2008.

Albert Botta és professor de Secundària

'Els millors professors europeus'

N'hi ha hagut prou amb un parell d'anys per consagrar els Manel com un dels grups que han sorprès el panorama del pop català. Aquesta banda barcelonina recull la millor tradició catalana de Sisa, Riba i El Grup de Folk i ho mescla amb una simpàtica postura de pop independent que els converteix en uns *raras avis* encantadors. Han tocat al Primavera Sound, un dels festivals de referència d'aquest estil. *Els millors professors europeus* (Discmedi) és el primer llarga durada dels Manel. Amb dotze cançons demostren a cop de ukelele, guitarró, baix i veus polifòniques com ser autèntic.

La vida quotidiana, basada en les petites coses, és la font d'on han begut fins a la sacietat aquests quatre joves músics. *Al Mar o Ai, Dolors!* són cançons que de ben segur calaran fort els propers mesos i amb l'arribada de l'estiu, gràcies a la seva extraordinària sensibilitat en retratar la història d'amor d'una parella estable de joves, la

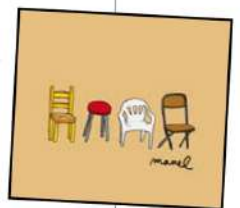
poètica d'un carrer de Barcelona o la bellesa de la Costa Brava. Amb centenars de milers de visites al seu Myspace, Manel és un autèntic fenomen que s'ha estès per blogs, Facebook i Youtube.

Els Manel actuen els propers mesos arreu dels Països Catalans: de Palma de Mallorca a la Seu d'Urgell, de Tarragona a Mollet del Vallès, de L'Hospitalet de Llobregat a Lleida. No hi ha excusa per no acostar-vos al seu directe, que diàfan i senzill, recorda als aplecs del folk *setantero*. Una recuperació d'actitud i estètica —bigotis i barbes en gairebé tots els components. Una sorpresa, i a més, cantant amb absoluta normalitat cent per cent en llengua catalana. Un luxe en els temps que corren. ■

la fitxa

Més info: <http://www.myspace.com/gatmanel>

Eloi Aymerich és periodista musical / eloiaymerich.blogspot.com

coses per canviar-se a un mateix

30valors

APUNTS DE PSICOLOGIA | Joaquim Trenchs

Educació i límits

L'objectiu del discurs educatiu -familiar, escolar...- implica donar-li a la persona recursos per al seu creixement personal i alhora posar-li límits. Límits a la dimensió més pulsional i anàrquica per possibilitar la seva adaptació social. Límits que transmeten "això no es pot però allò sí". Límits i normes en un intent de reorientar el camí de la pulsio, sense ofegar-la, en un procés d'interioritzar una autoritat que li permeti a la persona en el seu procés, ser amo de sí mateix.

La funció educativa suposa per tant per al subjecte, una renúncia, una disciplina, un límit. Si el subjecte no renúncia a certes satisfaccions immediates, no pot aprendre.

Una educació adequada es mourà entre els obstacles del "deixar fer" i els de "la prohibició" cercant el no pretendre del subjecte una adaptació excessiva com tampoc una permissibilitat sense límits. En aquest sentit, la falta de límits i per tant de regulació, deixa al subjecte a mans d'un super-jo encara més primari i exigent, regit pel principi del plaer i ben allunyat del principi de realitat, que no deixa de comportar també els conseqüents malestars.

Ara bé, no sempre la disposició subjectiva de l'individu es receptiva a deixar-se educar. Un mateix límit o norma educativa pot ser llegit per a un subjecte com allò absolutament arbitrari i per gust i gaudi del qui la posa, i angoixant i inhibitori per a qui ho rep, fins a allò que esdevé com una acte absolutament pacificador per a qui ho rep i alhora saludable per a la convivència entre els iguals. Per aquest motiu cal tenir present i preguntar-se pel Límit del mateix Acte Educatiu. Per saber allò que es pot o no, el que s'ha de satisfer o no, assumint els propis interrogants o impossibles en la tasca educativa i més quan aquesta ens confronta amb allò més irreductible del propi subjecte a educar. ■

"Una educació adequada es mourà entre els obstacles del 'deixar fer' i els de 'la prohibició'"

Joaquim Trenchs és psicòleg / jtrenchs@copc.cat

PLAERS DE MA VIDA | Miguel Guillén

Que el llegir no ens faci perdre el viatjar

Viatjar i llegir són dos plaers que sempre han viscut en perfecta harmonia: es pot llegir viatjant i es pot viatjar llegint. Sempre he pensat que hi ha dues formes, per sobre de totes les altres, de créixer i desenvolupar-te com a persona: llegint i viatjant. No descobriré ara la sopa d'all si dic que als llibres es pot trobar tot (o gairebé tot), i que si al món dediquéssim més temps a la lectura segurament viuríem millor. La prova està en que, al llarg de la història, són molts els esdeveniments on els llibres, i sobretot els escriptors que volien sortir-se de la ratlla, han jugat el trist paper del cap de turc, sempre de forma injusta. Un país on es llegeix és un país més savi, i un país més savi està mi-

llor preparat per al futur. Pura lògica aristotèlica. I a mi se'm fa difícil trobar un plaer més gran que experimentar la sensació d'estar adquirint cultura, d'estar aprenent. Per això llegir té aquest valor afegit com a plaer, perquè aquest no només resideix en l'acte de llegir, amb la sensació plaent de tranquil·litat i pau que comporta, sinó en el fet de fer augmentar la teva saviesa.

I què em dieu del plaer de viatjar? Conèixer nous llocs, noves gentes, noves cultures... tot això representa, de forma indubtable, un plaer en si mateix. Tampoc no descobriré res de nou si dic que viatjant aprens a ser més tolerant, més comprensiu, a superar més fàcilment qualsevol situació compromesa, a resoldre

DEIXA'T PERDRE PER... | Eulàlia Puigderrajols

un claustre

JOSÉ RAMÓN ALONSO

Vaig anar per motius de feina a Poblet. Hagués pogut ser Vallbona, Les Tereses o qualsevol dels molts monestirs escampats arreu d'Europa. Vaig centrar tota la meua atenció en el claustre i m'hi vaig perdre...

Tots i cada un dels molts claustres que he vist tenen la seva pròpia història, el seu encant, el seu art, les seves llegendes. Però el meu pensament, en aquell precís moment, m'anava portant lluny de tot allò concret i vaig respirar una pau! Em vaig oblidar-me de tot: que era a la comarca de....., que allà hi anava per feina... Tota jo només es fixava en aquella llum intensa, enmig del rigorós fred hivernal. El pati m'embolcallava, sentia el silenci, només acompanyat de lluny, pel xiuxiueig de la font. Els visitants eren com núvols esfilagarsats que per allà deambulaven, indiferents a mi tot i compartir el mateix espai. No sé si l'estona va durar gaire. Segur que no, la mainada em reclamava. Ara bé, vaig entendre, com mai, el seu ús... Quina finor i sensibilitat! Quant hi entenien d'interiorisme els seus inventors! De fora l'edifici se m'havia presentat com una fortificació impugnable. Un cop dins, la llum, l'indret, t'acollia d'una manera íntima, com pocs llocs d'arquitectura interior en tenen capacitat.

Alguns claustres que a l'antigor van abrigar les passejades

"El pati m'embolcallava, sentia el silenci, només acompanyat de lluny, pel xiuxiueig de la font"

problemes. En definitiva, tens l'oportunitat de millorar el teu desenvolupament personal.

Ja he dit que és complicat trobar un plaer com el llegir i el viatjar, però, què passaria si els uníssim a tots dos? Aquest estiu vaig visitar el Perú. Com podreu imaginar, vaig gaudir, i molt, del meu viatge: de les seves ciutats i pobles, de la gent, de la gastronomia, dels monuments, de les mil i una anècdotes que vaig viure... També pensareu amb raó que portava llibres per llegir, però, com sol passar, vaig comprar-ne de nous. En concret, recordo que a una llibreria de Cusco vaig aconseguir dos llibres de l'Inca Garcilaso de la Vega, probablement qui millor ha plasmat negre sobre blanc la història i els costums dels inques. Recordo que, llegint La Florida del Inca al tren que ens portava al Machu Picchu o els *Co-*

d'uns homes dedicats a pregar i treballar i avui llueixen nues, sense cap pudor, les seves voltes enmig del Central Park de la gran Nova York, per exemple, o vés a saber on. Han perdut la utilitat Ja no et conviden a mirar enlaire, ni a capbussar-te dins teu, per pensar en allò transcendent. Com mòmies petrificades han passat a ser un trencaclosques del gòtic sense t'encomani cap sensació íntima, espiritual.

Jo enmig de les ciutats, dels pobles, dels centres comercials, de les escoles, dels hospitals, les fàbriques i oficines, els llocs on ens movem, hi voldria claustres que convidessin a pensar, a passejar en silenci, a viure si més no una vida una mica més cap endins. Espais amb una arquitectura copiada a la d'aquell claustre que em va permetre reflexionar i adonar-me que pocs ambients hi ha d'aquesta mena per on jo em bellugo diàriament.

Perdeu-vos-hi. Val la pena. Si més no proveu-ho! ■

Eulàlia Puigderrajols és mestra / eulaliapi@gmail.com

mentarios Reales en el vol de tornada a casa, vaig tenir-ho més fàcil per poder situar-me al segle XV, just abans de l'arribada dels espanyols a Amèrica. Per això dic que es pot viatjar llegint, fins i tot sense moure't del sofà. Si, a sobre, tens l'oportunitat de moure't, el plaer es multiplica. Per això sempre penso que, malgrat tenir la sensació d'haver-hi estat alguna vegada, sé que algun dia tindrè l'oportunitat d'arribar a Macondo en un tren de color groc. ■

Miguel Guillén és politòleg / miguelguillenburguillos@hotmail.com

"Es pot viatjar llegint, sense moure't del sofà. Si tens l'oportunitat de moure't, el plaer es multiplica"

PETITES COSES | Ramon Salicrú

Saber-se espavilar

A la ràdio entrevisten un cuiner que s'ha quedat sense feina. El restaurant on treballava va tancar les seves portes, degut a la crisi, fa setmanes. Explica l'entrevistat que havia posat fotocòpies enganxades per les parets del lloc on viu, oferint-se per a fer de cuiner... a restaurants, a bars, a escoles, a fàbriques, a centres culturals o socials... i, fins i tot, a cases particulars amb motiu de festes familiars (sants, aniversaris...) o, simplement, per a fer el menjar de criatures o de persones grans. A requeriment de l'entrevistadora, que li pregunta si no pot cobrar el pertinent carnet d'atur, ell li respon que sí. Que treballava estant assegurat i que no tenia problemes en aquest sentit però que ell, als seus 35 anys, no s'imaginava quedar aparcant en el dic sec, ni esperar assegut al seu sofà que li arribessin temptadores ofertes. Que ell volia treballar, per raons de principi, per a sentir-se útil a la societat i per a realitzar-se com a persona. I que la seva intenció era no haver d'emprar els diners del carnet d'atur, que en dret li corresponien, per poc que trobés una manera digna de guanyar-se la vida.

El discurs té clares resonàncies "kenedianes" o, si voleu -ara queda més bé- "obamistes". S'inscriu en la línia "del que tu pots fer per al teu país" sense esperar que sigui el "Papa-Estat", el que t'hagi de solucionar els teus problemes. Ens manquen persones amb iniciatives que sàpiguen i vulguin obrir-se camins, amb rectitud de principis i amb valors solidaris!

L'entrevista em va semblar una veritable alenada d'aire fresc en mig del desànim i del pessimisme desmesurat en què vivim. Les paraules de l'anònim cuiner em van frapar i he aprofitat la meua habitual columna per a explicar-vos el contingut de l'entrevista. Que cundeixi l'exemple. *Chapeau*, senyor cuiner! ■

Ramon Salicrú és mestre / ramon.salicru@cllicenciats.cat

"Ens manquen persones amb iniciatives que sàpiguen i vulguin obrir-se camins"

CULTURA DE PAU | Xavier Garí

L'empatia davant els conflictes

L'empatia és un concepte que prové de la mateixa família que "simpatia" o "antipatia", però no és pas semblant a cap dels dos. L'empatia consisteix a disposar la capacitat humana de situar-se en la pell d'una altra persona, de manera que es gaudeixi o bé es pateixi de les seves satisfaccions o de les seves desgràcies. És per això que es tracta d'un dels valors fonamentals que hom té per abordar la mediació i la resolució dels conflictes; tant aquells que són interpersonals com els internacionals; els més locals o els més globals. Es fa impossible, de fet, mediar en un conflicte entre dues parts si cap dels dos bàndols no té la capacitat de fer aquest esforç, fins arribar a fer-se càrrec inclús del patiment sofert per l'altre a causa de la pròpia acció. De fet, cal reconèixer que no pas tots els conflictes es poden solucionar, ni tampoc tots poden ser mediables; no es pot mediar, per exemple, en un conflicte on ambdues parts no acceptessin la mediació. Però també és important tenir en compte que la resolució total no s'assoleix sempre; hi ha vegades que l'objectiu màxim és aconseguir l'apropament entre les parts, o bé una mínima convivència pacífica tot i no resoldre el contenciós. No obstant, per a resoldre definitivament un conflicte cal l'empatia que ens dugui a superar-lo i coronar la mediació amb la reconciliació de les parts. Un conflicte mediat sense acabar en reconciliació de les parts, és l'embrió de nous conflictes futurs. Per això, l'empatia és la clau de volta per a superar tot conflicte; el primer pas per assolir la reconciliació. ■

"No pas tots els conflictes es poden solucionar, ni tampoc tots poden ser mediables"

Xavier Garí és investigador en Cultura de Pau
www.culturadepau.org / xavier.gari@culturadepau.org

ACCIÓ DIRECTA |
Josep Àngel Colomés

Només Espanya es mulla en la cimera contra la fam

Dels 126 estats participants, només l'amfitrió, Espanya, es va comprometre a aportar mil milions d'euros fins al 2013. Però per eradicar la fam se'n necessitarien de vint-i-cinc mil a quaranta mil ja que hi ha 963 milions de persones que passen gana. Aquest passat gener es va celebrar la reunió d'alt nivell sobre seguretat alimentària i només el president espanyol, Rodríguez Zapatero, es va comprometre a aportar diners. Mil milions del país amfitrió que sonen a poca cosa tenint en compte que a la cimera hi van participar 126 països.

Per altra banda, la fita del 0,7 per cent del PIB encara és una utopia per l'estat espanyol. Tot i això, i malgrat la crisi, s'ha avançat en aquest sentit. Del 0,37 per cent el 2007 s'ha passat al 0,5 per cent el 2008 però es considera difícil arribar al 0,55 per cent previst pel 2009 i al 0,7 per cent pel 2012.

Zapatero ha dit que la xifra de pobres al món, tenint en compte que hi ha menjar per a tothom, és inacceptable i hauria de donar vergonya a qualsevol. El fumut

és que no dóna prou vergonya i no es fan prou esforços. Però si l'objectiu és el que és, cal que tothom en prengui consciència i que els

"Per altra banda, la fita del 0,7 per cent del PIB encara és una utopia per Espanya"

governos, amb els diners de tots els contribuents, distribueixin les riqueses com cal. L'escàndol de la pobresa no ens pot deixar indiferents.

El cap de l'executiu espanyol ha dit que les crisis dels països occidentals passaran però que la pobresa dels països del Sud no acabarà si no hi ha un esforç comú entre totes les nacions dites riques. Superar aquest problema donarà raó de la grandesa o la petitesa d'aquesta generació present. ■

Josep Àngel Colomés és llicenciat en Filologia Catalana
josepangelcolomes.blogspot.com

FINQUES POUS

C/ Pujol, 20 - MATARÓ - Tel. 93 790 39 45
www.finquespous.com

MIRACLE

Pastisseria - Xarcuteria

Menjars per Emportar

Servei de Càtering

La Riera, 35 MATARÓ
Telfs. 93 7901054 / 93 7904443 Fax 93 7960626

www.miracle.es · www.maspujol.com

L'ALTRA CARA DE LA CIÈNCIA |

Joan Basagaña, Laia Bassaganyas i Núria Radó

El mèrit de Darwin

Si fem una simple ullada a la situació dels éssers vius a la Terra, veurem que existeix una varietat enorme d'espècies, i que entre unes i altres, hi ha una diversitat impossible de ser ignorada. A més, pràcticament tots els entorns naturals que es coneixen estan habitats per algun representant específic del món viu, fet que demostra que d'alguna manera l'evolució biològica ha permès una important capacitat d'adaptació a diferents condicions ambientals. De fet, observem que en realitat aquestes diferències entre unes i altres espècies estan relacionades amb les diverses zones del planeta. Per tant, sabem que existeix una clara associació entre unes determinades característiques i l'entorn on s'habita, i que aquesta relació es pot explicar a partir de l'acceptació d'una base evolutiva dels éssers vius.

Gràcies a la teoria de l'evolució de Darwin, la hipòtesi més acceptada és que les variacions són fruit de les adaptacions que han anat patint les espècies al llarg del temps. La selecció natural actua en funció de les condicions del medi, seleccionant en cada moment aquells individus amb característiques més aptes per a sobreviure en l'entorn i per tant reproduir-se, transmetent-les als seus descendents. Així, han anat sorgint cada vegada individus més complexes i diversos a mesura que s'han anat colonitzant hàbitats nous, provocant l'extensió i l'allargament de les branques de l'arbre filogènic de les espècies.

Per arribar a afirmar aquests fets però, cal considerar com a vàlida la teoria de Darwin. Cal dir que quan l'obra va ser publicada al 1859, contenia punts poc clars en aquell moment per falta de coneixements; per exemple, tot i que Darwin afirmava que es donaven variacions a l'atzar entre individus, i que era sobre això que actuava la selecció

natural, no era capaç d'explicar com es produïen aquests canvis. No va ser fins al naixement d'una nova ciència, la genètica, que es va aconseguir explicar o completar algu-

nes d'aquestes dificultats que trobava Darwin. Però aquesta nova ciència no va aparèixer al cap d'un temps, sinó que va ser un seu contemporani, Gregor Mendel, el que va començar a de-

svolupar les idees sobre la transmissió dels caràcters genètics treballant amb pesoleres. Tot i així, no va ser fins a principis del segle XX que es van descobrir aquests treballs, i per tant fins llavors no es van poder relacionar els dos fets i començar a trobar el veritable sentit a la teoria de l'evolució.

"La selecció natural actua en funció del medi, escollint els més aptes per sobreviure"

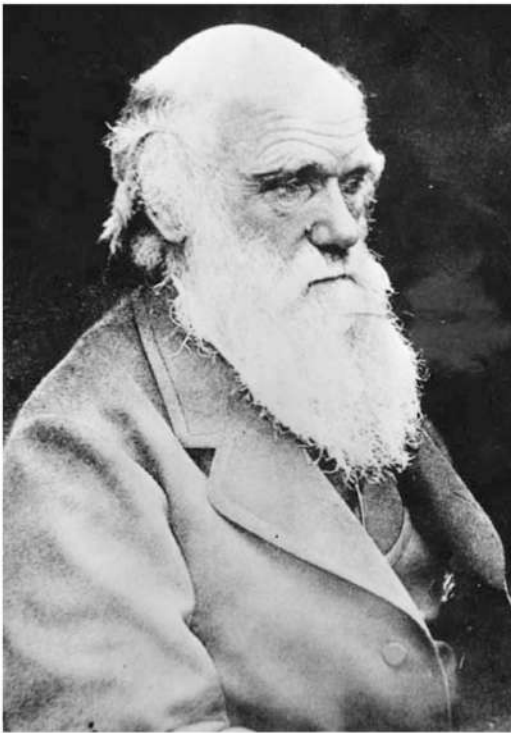
PENSAR LES NOVES TECNOLOGIES | Marc de San Pedro

Feslatevatele.tv

Que el fenomen de l'audiovisual a Internet té un llarg recorregut davant és evident. A l'entorn d'això i si hi sumem les capacitats d'interacció de la xarxa, les possibilitats de distribució global del senyal i el disseny d'unes plataformes de fàcil maneig per a l'usuari, ens trobem amb eines que poden transformar qualsevol ciutadà en gestor d'una plataforma per fer televisió, produir continguts i decidir l'abast dels seus potencials seguidors.

Fa uns setmanes que Youtube llançava el repte als músics del món, marcant el camí del que serà una autèntica transformació del mitjà, animant als virtuosos de qualsevol instrument a participar de l'Orquestra Simfònica global de YouTube; facilitant-los l'accés al primer concert virtual en vídeo i seleccionant els millors per actuar en una audi-

Ara per ara, per a quasi tot el món científic és evident que les espècies evolucionen. Qualsevol excavació en un jaciment mostra restes fòssils en els diversos estrats sedimentaris. Així, se sap que al llarg del temps les espècies van canviant, algunes

s'extingeixen i d'altres en formen de noves. Gràcies al descobriment de l'ADN com a portador de la informació genètica, al 1953, es va obrir una nova possibilitat d'aprofundir en el concepte d'evolució: a partir de l'estudi d'aquest material genètic de les diferents espècies, es pot arribar a comprendre millor el camí seguit, evolutivament parlant, per la naturalesa fins al dia d'avui. Per exemple, la comparació de seqüències d'aminoàcids en les proteïnes d'espècies diverses ha proporcionat mesures quantitatives força precises sobre de la divergència d'aquestes. Així, s'ha permès la construcció de possibles arbres filogenètics, entenent millor la posició de cada tipus d'ésser viu a la natura i el temps aproximat que fa que existeix. De totes maneres, l'estudi dels genomes és encara un punt en desenvolupament en la genètica evolutiva i per tant queda camí per recórrer.

Aquest 2009 s'ha declarat com a Any Darwin, coincidint amb els dos-cents anys del seu naixement i els cent cinquanta de la Teoria de l'Evolució, un homenatge encertat perquè les idees aportades per Darwin són la base de la Biologia. I han estat el punt de partida que ha permès arribar, avui en dia, al coneixement profund de la vida des d'un punt de vista científic. L'homenatge a Darwin és doncs, un homenatge a possiblement un dels descobriments més importants de la humanitat, i alhora un dels revolucionaris: si Copèrnic havia desplaçat la Terra del seu lloc privilegiat a l'univers, Darwin va desplaçar la posició de l'home dins el seu propi planeta. Tot i així, en aquest cas, tocar de peus a terra ens ha permès avançar per millorar. ■

Laia Bassaganyas és biòloga
laia_bb@hotmail.com
laltracaradelaciencia.bloc.cat

rc de San Pedro

e.tv

ció que es farà a Nova York (www.carnegiehall.org) l'abril de 2009 (www.youtube.com/symphonies). Alhora, el 22 de novembre Youtube obria el canal (www.youtube.com/live) transmetent en directe i per a tot el món el primer gran espectacle, amb multitud d'artistes i intèrprets, generant una expectació que ha aconseguit atraure uns vint milions de persones.

I la història continua, i s'entossudeix a posar el ciutadà com a subjecte actiu i centre de nous fenòmens socials, i en aquest cas situant també la televisió retransmesa per Internet (TV IP) a l'abast de tots. És a dir, hem arribat a l'extrem que cada persona podria tenir el seu propi canal de TV. Impossible? Això és el que ara ens proposa Ustream (www.ustream.tv) la web on només cal que l'usuari disposi d'una web-

"La història s'entossudeix a posar el ciutadà com a subjecte actiu i centre de nous fenòmens socials"

cam. En cinc minuts es pot estar retransmetent qualsevol contingut mitjançant una adreça pròpia d'Internet, per a tot el món. D'altres eines permeten el mateix, retransmetent en directe i fins i tot des del mòbil, per exemple QIK (www.qik.com), una nova tecnologia que ha estat àmpliament utilitzada al festival internacional de cinema de Sundance.

No sabem ben bé en quin moment de tot aquest reclusiu multimèdia ens trobem, només que tot avança a una velocitat extraordinària. Tanmateix, necessitem una mica de temps per anar-ho paint tot plegat, interioritzar-ho i animar-nos a trobar-hi utilitats pràctiques. El que és segur es que els canvis en aquest món de les noves tecnologies no tenen aturador i que malgrat l'anomenada crisi, aquest món evolucionarà encara, o potser ara més, a velocitat de creuer. ■

Marc de San Pedro és graduat social
i màster en Societat del Coneixement /
marcdesanpedronline.blogspot.com

De la ruta del ferro a la del Carrilet

per Joaquim Amargant

L' explotació de les mines de carbó a les muntanyes d'Ogassa i Surroca a mitjans del segle XIX està en l'origen de la línia ferroviària Granollers-Ripoll-Sant Joan de les Abadesses, que feia arribar el carbó a Barcelona. La Ruta del Ferro ressegueix, doncs, el trajecte que feia el tren fins les mines d'Ogassa. L'últim tram de la línia del tren Ripoll-Sant Joan de les Abadesses-Torlles es va tancar definitivament el 1980. Ara s'ha convertit en ruta de passeig a peu i per bicicletes.

Comencem. La bicicleta es pot carregar en tren fins Ripoll -on cal aturar-se a visitar el monestir de Santa Maria, fundat l'any 880 pel comte Guifré el Pilós- i des d'allà comença la Ruta del Ferro fins Sant Joan, de dotze quilòmetres, per vianants i bicicletes. En arribar a Sant Joan, els més agosarats poden continuar muntanya amunt fins les mines d'Ogassa. On dormir? A l'antiga estació hi ha un Alberg de quaranta places i amb lloguer de bicicletes. Per cert: a la població s'hi troba el monestir de Sant Joan que també va ser fundat a les darreries del segle IX per Guifré el Pelós. Des d'allà es pot fer el sender de les Quatre Ermites o el recorregut de les Fonts i arribar-se a Camprodon. Per anar a Olot no hi ha pista per bicicletes però es pot agafar la carretera, ara deserta, del Coll de Santigosa amb paisatges molts bonics, fins enllaçar amb la general que va de Ripoll a Olot.

Olot, capital de la Garrotxa. Per allotjar-s'hi, el càmping Les Tries o l'Alberg Torre Malagrida. A l'entorn hi ha la zona volcànica, fagedes i fonts com la de la Moxina. Els terratrèmols dels anys 1427 i 1428 van enrundar la vila medieval, cosa que fa que sigui una ciutat moderna. Al museu comarcal de la Garrotxa hi ha una bona representació de l'escola olotina de paisatges i una col·lecció d'escultures i pessebres. Seguim. A l'antiga estació del Carrilet comença la Ruta Verda que ens portarà fins a Girona: 54 quilòmetres. El Carrilet d'Olot a Girona es va inaugurar el 1911, però ja havia començat a funcionar parcialment de Salt a Amer el 1895. Es va tancar el 1969; ara s'ha convertit en ruta per bicicletes.

La sortida d'Olot fins les Preses és molt bonica en passar pel bell mig d'una fageda i la zona volcànica fins la Vall d'en Bas. Aquí comença una pujadeta i després baixada fins la població d'Amer, fent via per Sant Feliu de Pallarols i Les Planes d'Hostoles. A Anglès es conserva l'antiga estació del tren, igual que la de Salt fins arribar a Girona, on un bon lloc per allotjar-se és l'Alberg Cerberí del carrer Ciutadans.

La darrera etapa, quaranta quilòmetres, fins arribar al mar, a Sant Feliu de Guíxols. El Carrilet va ser construït el 1872 i va deixar de funcionar el 1969. La seva principal funció era connectar la ciutat de Girona amb el port de mercaderies de Sant Feliu de Guíxols. A la sortida de Girona hi trobem la Creueta, on s'amaguen les restes d'un poblat ibèric. En arribar a Cassà s'ha de fer una volta perquè on hi havia la via ara hi ha un polígon industrial. Les estacions de Cassà, Llagostera, Santa Cristina d'Aro... s'han convertit en espais d'acollida pels ciclistes, on es pot menjar i veure. A Santa Cristina es pot agafar la carretera que porta al Monestir de Solius. Arribats a Sant Feliu al seu passeig marítim hi ha el monument al carrilet amb una màquina de vapor. ■

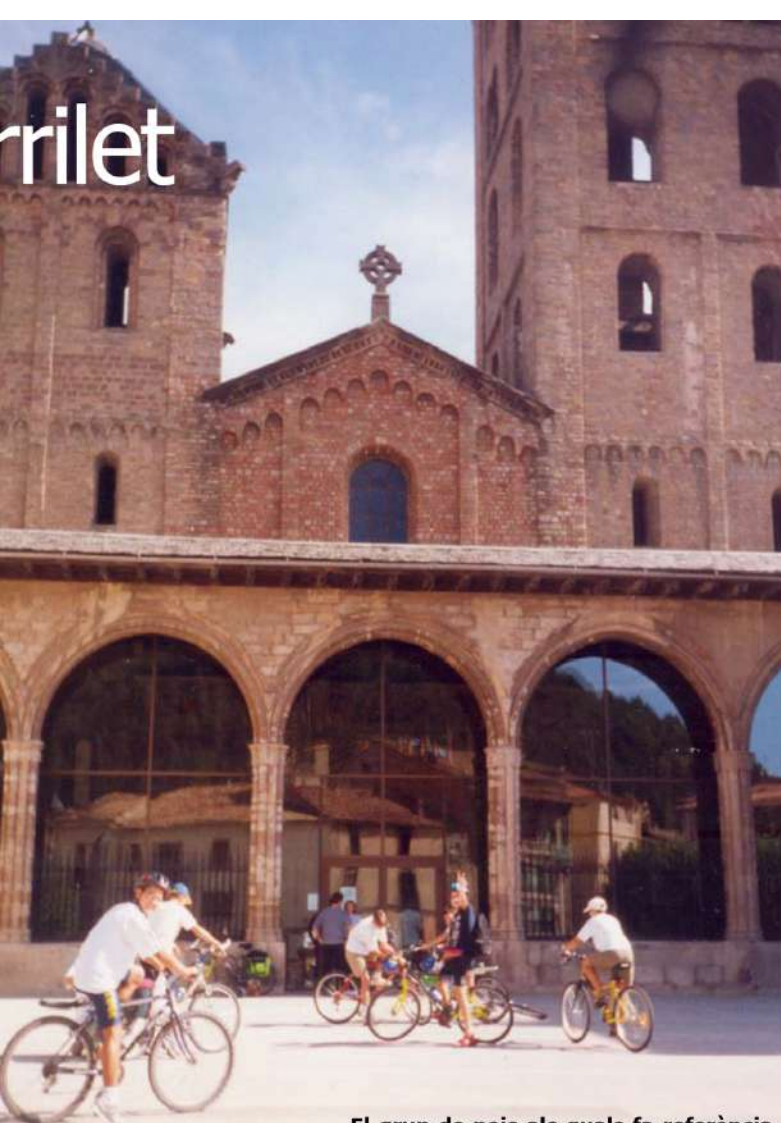

"La bicicleta es pot carregar en tren fins Ripoll i des d'allà comença la Ruta del Ferro fins Sant Joan"

fem la maleta

rilet

El grup de nois als quals fa referència l'article arribant al monestir de Ripoll.

atura't-hi un minut...

Sant Joan de les Abadesses

De 3.600 habitants, el seu monestir romànic té influències occitanes i la primera abadessa en fou Emma, la filla del fundador, Guifré el Pilós. Cal destacar el Palau de l'Abadía, residència dels Abats, la Plaça de l'Abadessa Emma i les cases porxadades de la Plaça Major així com la Casa Maragall, lloc d'estiueig de l'insigne poeta on va sorgir la inspiració per escriure *La Vaca Cega* i els *Goigs del Comte Arnau*. Segons la llegenda, el Comte Arnau, senyor de Mataplata, casat amb una dama honestíssima, sostenia relacions amb l'Abadessa o les monges del convent de Sant Joan. Altres versions diuen que va intentar conquerir una donzella que va fer-se monja. Quelcom hi deu haver de cert ja que al segle XI la comunitat femenina fou expulsada i s'hi va instal·lar una de masculina. ■

la fitxa

Pressupost de tota la ruta, de Ripoll a Sant Feliu de Guíxols: 100 euros (inclou albergs, menjar i desplaçament inicial en tren).

Joaquim Amargant escriu sobre viatges cada mes a 'Valors' / quimamargant@terra.es

set

avet

Campmany, 25-31. Mataró.
Telf. 93 790 59 02.
WWW.avet.es

**SABONS, DETERGENTS
I PRODUCTES DE NETEJA**

**LES MARQUES DE QUALITAT
AL SEU SERVEI**

Família

Text
Muriel Villanueva

Il·lustració
Javier García

javierg.aranda@gmail.com
<http://jagaranda.wordpress.com>

(Basat en fets reals)

L'Oriol es quedà a la porta del cinema amb un llibre a les mans, entre un mar de gent. Feia vint anys que no havia vist la seva cosina

Alicia. Ella tancà la porta del taxi i li envià un darrer somriure. El director de la pel·lícula li etzibà un "vinga, que ja estan tots allà". Ell li digué "tu ves tirant, que ja vindré", i acaricià la coberta del llibre just quan una periodista li col·locà un micròfon al davant: "Què opines dels cometaris que apunten que ets el favorit pel Goya de 2009 al millor guió original?". Es despertà amb regust de cava i li assaltà la imatge de la portada del llibre i aquell darrer somriure. El gat miolà quan ell començà a fer voltes sota el llençol i ell s'aixecà. Amb un cafè llarg i un panetone sec segué al sofà amb el llibre a la mà: *Guió original de la pel·lícula "Familia" de Fernando León*. A la primera plana hi havia una dedicatòria: "Al cosinet dels rínxols d'or que em va salvar la vida, esperant que, com jo, entenguí que família vol dir molt més del que diu el diccionari. Alicia". Entre les pàgines trobà quatre cartes, tres de ben esgrogueïdes, amb noms, adreces i segells, i una altra en un sobre blanc clorat que deia Oriol. Les obrí i, oblidant que al cafè es refredava i s'estovava un pedacet de panetone, les ordenà per dates.

València, 20 de gener de 1979

Estimada Antònia,

M'escris esta carta el nét d'un amic del casino i jo li dicte. No m'he pogut traure del cap això que passà pel Nadal a Barcelona. Me convides per a que no passe a soles les festes i mira com t'ho pague. Me sap fatal el que li vaig dir a la teua xiqueta. Me pensava que això ella ja ho sabia. No ho fiu amb

mala intenció. Espere que pugues perdonar-me perquè jo sí que no m'ho puc perdonar.

Una abraçada ben forta del teu oncle Vicent.

Barcelona, 16 de febrer de 1979

Estimat tiet,

Què tal tot per València? Amb la carta t'envio una fotografia de la nit de Nadal on sortim tots.

No pateixis. La culpa és meva per no avisar-te que la nena no sabia res. Sóc jo qui no pot perdonar-se per no protegir-la de la realitat. Com que va arribar tan petita un amic psicòleg ens va dir que no tenia perquè saber la veritat, que no hi havia necessitat de fer-la sentir insegura per un cosa que no tenia importància. Al cap i a la fi l'estimàvem com una filla pròpia.

Jo sí que havia pensat que algun dia l'hi diria quan fos gran. Ara ja té quinze anys i potser és el bon moment. Jo m'ho volia pensar amb calma però amb tu hem fet dreuera. De fet la meva filla només fa que dir: "Sort del tiet Vicent!" Està una mica nerviosa però s'anirà calmant.

Una abraçada.

Antònia

Barcelona, 13 de setembre de 1979

Estimat tiet Vicent,

Sé que estaves preocupat per l'Alicia i t'escric per dir-te que ja està tot solucionat. Ara puc explicar-t'ho sense por a que et sentis culpable.

Havia deixat de parlar-nos i va suspendre el curs, que ara comença a repetir amb bona embranzida. Quan parlava de nosaltres amb la gent sempre ens

"Entre les pàgines trobà quatre cartes, tres de ben esgrogueïdes, amb noms, adreces i segells"

deia pels noms i es va negar a anar a un psicòleg que ens havien recomanat. Que hi anéssim nosaltres, deia, que ella no havia fet res. Però bé, ja està resolt. Miraculosament ens ha acabat perdonant i crec que ha entès la nostra angoixa de pares i que l'estimem de debò.

T'esperem per Nadal aquest any també? Una abraçada.

Antònia

Barcelona, 25 de setembre de 2008

Estimat Oriol,

Avui he sabut per l'àvia que dissabte s'estrena una pel·lícula teva a Barna. Vindré. Tornar a saber de tu, que ja no trepitges el poble ni per Nadal, m'ha remogut un cuquet a la panxa. Crec que és hora de donar-te les gràcies. Les cartes són un regal per a tu. A mi me les van regalar ells dos el dia que jo vaig fer vint anys. El tiet Vicent m'havia agafat aquella estima que es té a les coses pròpies i va venir des d'allà baix pel meu aniversari, el pobre.

Tot va passar molt ràpid.

El que expliquen les cartes de ma mare està suavitzat per no espantar el tiet, però en realitat jo em comunicava amb cops de porta, vaig canviar radicalment de pentinat i de vestuari (que era l'antic però estripat) i vaig començar a maquillar-me com un vam-pir malalt, tot molt fosc. Els amenaçava amb el suïcidi constantment, i s'ho creien. Però el que no entenien era que m'estimava tant la vida que no ho hauria fet ni quan m'emborratxava; però és que feia mal estimar-se tant una vida de mentida. No menjava. No parlava. A casa no em veien el pèl i els pares ja estaven començant a passar de la culpa i la paciència a les ganes de lligar-me curt i dir-me quatre coses ben dites en pla seriós.

Aleshores va ser quan es va obrir el cel. Em va trucar el teu pare i em va dir: "Et necessitem". Jo estava en pla de dir a tot que no, però aquell "et necessitem" era de disseny; pensat per a salvar-me, però molt ben venut. Em va dir que jo era la que millor podia assessorar-los. Que no sabia quin favor tan gran que els feia. Que m'ho agrairien tota la vida.

Em van fer cas en tot. Deia que volien que fossis el nen més feliç del món i que jo sabia com fer-ho. Que t'estimarien com si fossis seu i encara més, de tant de temps que feia que t'esperaven. Jo vaig dir que calien pancartes per l'aeroport i vaig dictar els

textos que hi escriuríem; i vaig decidir quines fotos de la família calia penjar a la teva habitació, començant per un retrat meu. També vaig triar el color de la paret i els vaig acompanyar a comprar-te roba.

I quan a l'aeroport ells van sortir de la porta d'arribades amb tu als braços, amb tres anyets i aquells rínxols preciosos, jo vaig ser l'encarregada de dir "Un, dos i tres" per a que tots diguessin alhora "Benvingut, Oriol!". I el teu pare em deixà ser la primera en petonejar-te i et va dir: "Mira, Ori: la teva cosina Alicia, que et cuidarà molt".

Jo crec que tu, sense saber-ho, em vas cuidar més a mi, però bé.

Espero que tot et vagi genial amb la pel·li i amb tot en general. Una abraçada.

Alicia".

L'Oriol es fregà els ulls. El gat li llepà la mà, i la mà tenia gust a llàgrima i a cafè fred. ■

Muriel Villanueva (València, 1976) és autora de *Mares, i si sortim de l'armari* (Empúries, 2006), també en castellà, portuguès i coreà. Professora de l'Escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès, responsable de les relacions internacionals de l'Escola i autora de la recerca sobre l'ensenyament de l'escriptura a Europa.

Ells també parlen de...

valors

www.valors.org

